LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

NO. 57 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, SPALIO (OCTOBER) 13, 1972 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 61-IEJI

KRISLAI

Demokratija - palaidota
Vietnamizuotas karas
Vidutinis žmogaus amžius
Seniausias žmogus
Didžiausi oro teršėjai

– J. GASIŪNAS –

Filipinų prezidentas Marcos, Nixono administracijos ir monopolijų palaikomas, jau susidorojo su demokratija panašiai, kaip Thieu Pietų Vietname, kaip diktatoriai Kambodijoje, Tailande, Graikijoje.

Amerikiečių monopolijų investmentai Filipinų salose siekia iki 2 bilijonų dolerių. Monopolistai daro didžiausius pelnus, tuo pačiu metu skurdina Filipinų liaudį. Skurdas ten visur bujoja.

Diktatorius Marcos, prisidengęs kova "prieš komunizmą", paskelbė visuotinį karą liaudžiai kovojančiai, prieš skurdą. Nixonas padėjo dar vieną demokratiją palaidoti.

* * *

Senatorius Mark Hartfield Kongrese pasakė: Tiesa, kad Pietų Vietname beliko tik 39,000 amerikiečių kareivių su rugsėjo 1 d. Bet 134,000 amerikiečių karių randasi Pietryčių Azijos šalyse ir vandenyse. Ten yra amerikiečių militarinės bazės. Iš ten vedamas karas Indokinijoje padidintu tempu.

Mes niekur negirdėjome, kad iš ten namo vyktų amerikiečiai lakūnai ir karo laivai, pastebi sen. Hartfield.

Vietnamizuotas karas, tiesa, sutaupo daugiau amerikiečių gyvasčių, bet iššūdo keleriopai daugiau vietnamiečių ir kitų Indokinijos žmonių.

* * *

Nacionalinio Sveikatos Centro statistikai apskaičiuoja, kad Jungtinėse Valstijose 71 metai yra vidutinis žmogaus gyvenimo amžius.

Vyrų amžius tesiekia tik 68 metus, moterų - 75 metus. Vadinasi, moterys gerokai ilgiau gyvena.

Širdies ir vėžio ligos daugiausia trumpina gyvenimą. Nacionalinė Mokslų Akademija skelbia, kad sumažinus miestuose poliuciją (oro teršimą), plaučių vežys žymiai sumažėtų.

* * *

Tarybiniame Azerbaidžiane gyvena 167 metų amžiaus Širalis Mislinovas, gimęs 1805 m. gegužės 19 d. Tai gali būt seniausias žmogus pasaulyje.

Toje kalnuotoje apylinkėje prie Kaspijos jurų vienas iš 300 žmonių yra šimto ar daugiau metų amžiaus. Ten neužteršta, sveikas oras, naturalus maistas, žmonės kalnuose ramiai gyvena ir daugelis pasiekia ilgą amžių.

Oro poliucija sudaro didžiulį miestų gyventojams pavojų.

* * *

Automobiliai - didžiausi oro teršėjai. Jau 1968 metais Amerikoje pagamino apie 11 milijonų automobilių.

Kompartijos kandidatai jau laimėjo įrašymą į balotus dvylikoje valstijų

New Yorkas. - Komunistų partija informuoja, kad šiuo metu jau iškovota komunistų kandidatų įrašymas į rinkimų balotus dvylikoje valstijų.

Gus Hall ir Jarvis Tyner yra rinkimų balotuose sekamose valstijose: Colorado, Illinois, Iowa, Kentucky, Michigan, Minnesota, New Jersey, New York, North Dakota, Ohio, Pennsylvania ir Washington.

Kova teismuose vedama už įrašymą į balotus komunistų kandidatų sekamose valstijose: Alabama, Arizona, Connecticut, Indiana, Maine, Missouri, North Carolina, Rhode Island, Tennessee, Utah, Vermont ir District of Columbia.

Reakcionieriai visokiais būdais pastoja kelią komunistų kandidatams būti ant rinkimų balotų. Visose minėtose valstijose surinkta piliečių parašų daug daugiau, negu valstijų įstatymai reikalauja. Bet rinkimų viršininkai suranda visokias kliutis, kurios tenka net teismų pagalba nugalėti. Tikimasi ir kitose valstijose laimėjimų.

783 milijonai beraščių pasaulyje

Jungtinių Tautų organizacija UNESCO skelbia, kad šiuo metu dar yra 783 milijonai analfabetų-nemokančių rašyti ir skaityti. Tai bus kas trečias žmogus - analfabetas.

Raporte atžymima, kad ekonominė nelygybė palaiko tokią tamsybės padėtį. Daugiausia analfabetų Afrikoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje, kur yra daug atsilikimo.

Laimėjęs rezignavo

Kopenhaga. - Danijos premjeras Jens O. Krag, laimėjęs Europos "bendrosios rinkos" balsavimus, pasitraukė iš premjero vietos dėl "asmeniškų išrokavimų".

Savo vieton jis paskyrė socialdemokratą Anker Jorgenson, darbo unijų vadą.

Anker Jorgensen

Jens Otto Krag

Europa jau pralenkė Jungtines Valstijas. Ten jau pagamina apie 12 milijonų automobilių, kurių nemažai atveža parduoti į Jungtines Valstijas.

Automobilių pramonėje kompeticija didelė. Bet dar nieko rimto nedaroma, kaip pagaminti automobilius, kad jie oro neterštų. Tai viena svarbiausių šiuo metu problemų.

Kongresas atmetė bausmių bilių

Washingtonas. - Kongresas 229 balsais prieš 141 atmetė siulomą bilių bausti kalėjimu ir $10 000 tuos, kurie be valdžios leidimo vyktų į Šiaurės Vietnamą ar kitą šalį, su kuria Jungtinės Valstijos kariauja.

Jeigu šis bilius būtų priimtas, tai Amerikos žurnalistai, karo belaisvių giminės ir kiti norį lankytis Šiaurės Vietname negalėtų tai padaryti be specialio valdžios leidimo.

Dabar nemaža amerikiečių ten nuvyksta susipažinti su amerikiečių bombarduojamos šalies padėtimi.

Čilės pramonės gamyba pakilo 13.7%

Santiago. - Čilės pramonės gamyba per pirmuosius šių metų 6 mėnesius pakilo 13.7%, palyginus su tuo pačiu 1971 m. laikotarpiu.

Gamybos progresą sveikino Jaunųjų Komunistų sąjungos kongresas, kuriame dalyvavo daugiau kaip 1,000 delegatų.

Čilės valdžia susitarė su Vokietijos Demokratinės Respublikos valdžia dėl techniškos pagalbos namų statyboje.

Gandai apie karui baigti susitarimus

Paryžius. - Gandai pasklido po pasaulį, kad Nixono pasiuntinys Kissingeris ir Šiaurės Vietnamo pasiuntinys Tho einą prie karui baigti susitarimo.

Sakoma, jie susitarę Vietname mūšius nutraukti, amerikiečių militarines jėgas ištraukti, karo belaisvius išlaisvinti, Pietų Vietname sudaryti koalicinę laikiną trijų partijų valdžią, kurion komunistai įeitų.

Žinoma tiek, kad slapti pasitarimai tęsiasi. Bet visi gandai tebėra nepatvirtinti. O gal jie naudojami tik rinkimų propagandai?

NEW YORKAS. - "N. Y. Times" redakcija pasisakė už McGoverną, atmetė Nixono programą.

Dienraštis "Los Angeles Times" patalpino šį piešinį. Po amerikiečių lėktuvais bombardavimo mergaitė užrašo į savo dienyną paskutinius žodžius: "Visi yra užmušti. Tik Thanh išliko gyva". Kaimas visai išdegintas.

NAUJIENOS IŠ LIETUVOS

RUOŠIANTIS TARPTAUTINIAM EGZAMINUI

Į pirmąsias gastroles užsienyje netrukus išvyks Lietuvos TSR Valstybinio akademinio dramos teatro kolektyvas. Pagal TSRS-Vokietijos Demokratinės Respublikos kultūrinių ryšių programą Lietuvos TSR Akademiniam dramos teatrui pavesta VDR žiūrovus supažindinti su tarybinio teatrinio meno laimėjimais. Gastrolėms numatyti du lietuviški spektakliai - J. Marcinkevičiaus drama "Katedra" ir P. Cvirkos romano "Meisteris ir sūnūs" inscenizacija. Su šiais veikalais lietuvių aktoriams teks pasirodyti Veimaro, Erfurto ir Karlmarksštato scenose. Spektakliai vyks lietuvių kalba. Todėl VDR teatrinės organizacijos iš anksto ruošia specialius leidinius, supažindinančius žiūrovą su šiais lietuviškais scenos veikalais, jų autoriais.

Lietuvių ir VDR teatralų ryšiai užsimezgė jau anksčiau. Pernai Vilniuje svečiavosi Veimaro nacionalinio teatro vadovas profesorius Oto Langas. Savo viešnagės metu Vilniaus teatro scenoje jis pastatė F. Šilerio "Klastą ir meilę".

PUOŠIASI TARYBŲ LIETUVOS SOSTINĖ

Vilniuje, skverelyje prie "Kronikos" kino teatro, pastatyta dekoratyvinė dailininko R. Kazlausko skulptūra. Besiilsinčios moters plastinė kompozicija papuošė dar vieną rekonstruojamo ir tvarkomo senamiesčio kampelį.

Artimiausiu metu pasipuoš ir kiti senieji bei naujieji Vilniaus kvartalai. Skvere, esančiame Angariečio ir Komunaro gatvių sankryžoje, bus pastatytas paminklinis biustas Zigmui Aleksai-Angariečiui, kurį sukūrė skulptorius A. Ambraziūnas. Kauniečio skulptoriaus R. Antinio sukurtas Liudo Giros biustas papuoš rekonstruotą senąjį skverą šio liaudies poeto vardu pavadintoje Vilniaus gatvėje, priešais naujai statomus operos ir baleto teatro rūmus.

Formuojami žalieji poilsio kampeliai ir naujuose Vilniaus miesto mikrorajonuose. Skulptūromis, baseinais, gėlynais pasipuoš Lazdynų, Žirmūnų ir Karoliniškių priemiesčiai.

V. PETKEVIČIENĖ

PREMJERA KAUNO TEATRE

Kaunas. Dramos teatro kolektyvas pakvietė kauniečius į pirmąją sezono premjerą. Rampos šviesą išvydo Lietuvos TSR liaudies rašytojo Juozo Grušo istorinė drama "Barbora Radvilaitė".

"Barbora Radvilaitė" - ketvirtoji J. Grušo pjesė, pastatyta Kauno dramos teatre.

Svečiai iš Lietuvos

Teko sužinoti, kad už savaitės kitos atvyks turistinė grupė iš Tarybų Lietuvos, susidedanti iš apie 22 žmonių. Kol kas nežinome jų turo plano.

Grupėje tarp kitų, sakoma, randasi solistės B. Almonaitytė, E. Čiudakova, kompozitorius V. Klova, rašytojai J. Avyžius, A. Maldonis, mokslininkai A. Čyras, A. Lašas, R. Maliukevičius, Vilniaus pirmininkas V. Sakalauskas, V. Povilauskas, P. Kairys ir Ramojus Petrauskas.

Taipgi laukiame atvykstant Operos solistės G. Kaukaitės ir jos akompaniatoriaus G. Trinkūno.

REP.

Nixonas ir Gromyko pasirašė svarbią strateginių ginklų limitacijos sutartį

Washingtonas. - Baltuosiuose rūmuose prez. Nixonas ir TSRS užsienio reikalų ministras Gromyko pasirašė strateginių ginklų limitacijos sutartį. Ceremonijose dalyvavo nemažai visuomenininkų.

Dėl šios sutarties pasitarimai prasidėjo 1969 m. lapkričio 17 d. Pasitarimai tęsėsi Suomijos sostinėje Helsinkiuose ir Austrijos sostinėje Vienoje. Po pasirašymo šios sutarties prasidės pasitarimai dėl platesnės strateginių ginklų limitacijos sutarties.

Jungtinių Tautų asamblėjoje visų valstybių delegacijos reiškė pasitenkinimą dėl šios sutarties pasirašymo. Visi pripažino, kad tai svarbus žygis taikos išlaikymui pasaulyje. Tik Kinijos delegacijos vadas Čiao Kuan-jua pasisakė prieš sutartį, smerkė Jungtines Valstijas ir daugiausia Tarybų Sąjungą. Jis sakė, kad tokios sutartys nepašalins pasaulinio karo pavojaus.

Prieš sutarties pasirašymą Nixonas ir Gromyko turėjo porą dienų pasitarimus, kurie lietė prekybos praplėtimą, Indokinijos karą ir kitus tarptautinius klausimus.

PARYŽIUS. - Kompartijos dienraščio "L'Humanite" bankete gauta į partiją 3,077 nauji nariai.

Numetė daug daugiau bombų, negu 1971 m.

Washingtonas. - Pentagono statistikai skelbia, kad per 9 šių metų mėnesius numesta Indokinijoje daug daugiau bombų, negu per visus 1971 metus.

Šiais metais numesta daugiau kaip 800,000 tonų bombų, o 1971 metais - 763,160 tonų. Vadinasi, karas Indokinijoje gerokai padidintas.

Vietnamo patriotų jėgos mušasi jau arti Pietų Vietnamo sostinės Saigono.

Nixonas suvaržytų darbo žmonių teises

Washingtonas. - Jeigu lapkričio mėn. rinkimuose Nixonas laimėtų, tai žymiai suvaržytų darbo žmonių teises, pareiškė kongresmanas Louis Stokes, Juodųjų Kokuso vadas.

Pirmasis Nixono pasimojimas būtų - streikų teisių apribavimas, suvaržymas visų civilinių teisių. Todėl Stokes pataria piliečiams nebalsuoti už Nixoną.

J. Grigonis iš Lietuvos Yale Universitete

J. Grigonis, Vilniaus Valstybinio Universiteto docentas į JAV atvyko iš Lietuvos.

Jis skaitys paskaitas Yale Universitete, New Haven, Conn. Čia pabūvos keletą mėnesių.

LIMA. - Peru valdžia perėmė savo kontrolėn svetimų šalių kompanijų kontroliuojamas elektros jėgaines.

Mažieji biznieriai paskelbė streiką

Bruselis. - 700,000 mažųjų Belgijos biznierių paskelbė dviejų dienų streiką. Protestuoja prieš aukštus taksus ir supermarketų kompeticiją, kuri smaugia mažuosius biznierius.

Streiko metu visos mažosios krautuvės buvo uždarytos. Piketai kai kur turėjo susiremimų su policija.

Nixono administracija nepaiso darbininkų

Austin, Minn. - New Yorko majoras John Lindsay čia buvo atvykęs į demokratų banketą. Lindsay pasakė, kad Nixono administracija palaiko turtuolių interesus ir visai nepaiso darbininkų.

Jis aiškino, kad demokratų kandidatas McGovern daugiausia rūpinasi darbo žmonių reikalais.

Automobiliai užmušė 200,000 žmonių 1971 m.

Bruselis, Belgija. - Tarptautinis seminaras trafiko nelaimių reikalais apskaičiavo, kad pasaulyje automobilių nelaimėse žūsta maždaug po 200,000 žmonių į metus.

1971 metais apie tiek žmonių šiose nelaimėse žuvo ir milijonai buvo sužeisti. Seminaras pataria visose mokyklose mokyti mokinius laikytis trafiko įstatymų.

20 miestų majorų prieš Nixoną

Washingtonas. - 20 miestų majorų konferencijoje aiškino, kad Nixono vedamas karas Indokinijoje baisiai skurdina Amerikos miestus, didina lušnynus, kriminalizmą, nedarbą, narkotizmą.

Majorai užgyrė McGovernų. Jie kviečia piliečius nebalsuoti už Nixoną.

LAISVE LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Fridays, except in case of holidays.
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $9.00	Canada, Lat. Amer., per year, $10.00
United States, per 6 months 5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months $5.50
Queens Co., per year $10.00	Foreign countries, per year, $12.00
Queens Co., per six months $5.50	Foreign countries, 6 months, $6.50

Ką tai reiškia?

Rugsėjo 28 dieną savo ilgu vedamuoju "The New York Times" smarkiai pakritikavo prezidento Nixono naminę ir užsieninę politiką ir užgyrė Demokratų partijos kandidatą į prezidentus George McGovern. Aišku, kad daugeliui amerikiečių tas buvo nesitikėta staigmena. Taip pat aišku, kad tai yra McGovernui didelis laimėjimas.

Pažangiųjų amerikiečių laikraštis "Daily World" šio kapitalistinio didlapio nusistatymą laiko labai svarbiu reiškiniu. Tai, girdi, parodo šios šalies valdančiuosiuose rateliuose rimtą pasidalijimą. Tiesa, kad didelė kapitalistinių-komercinių laikraščių ir kitų stambiųjų organų šiandien remia prez. Nixono politiką ir jo kandidatūrą, tačiau labai galimas daiktas, kad "The N. Y. Timeso" pasisakymas už McGovern pradės tam tikrą "sukilimą" prieš prezidentą ir jo politiką.

Bet tai paaiškės tik vėliau, rinkiminei kampanijai besivystant ir aštrėjant.

Istorinė sukaktis

Spalio 1 dieną Kinijoje buvo plačiausiai atžymėta Kinijos Liaudies Respublikos gimimo 23-čioji sukaktis. Sakoma, kad šios istorinės sukakties paminėjimas iššaukė liaudyje labai dideli entuziazmą. Visur įvykusios milžiniškos demonstracijos.

Manoma, kad prie liaudies entuziazmo pakėlimo labai daug prisidėjo pagėrėję Kinijos santykiai su Jungtinėmis Valstijomis, Japonija ir kitais kapitalistiniais kraštais. O, žinoma, ypač gerai atsiliepė iš Jungtinių Tautų išmetimas Čiang Kai-šeko ir priėmimas Kinijos Liaudies Respublikos. Juk tai labai didelis laimėjimas.

Kaip žinia, Kinijos Liaudies Respublikos vadovybės santykiai su Tarybų Sąjunga nėra geriausi, tačiau Tarybų Sąjungos vadovybė sukakties proga pasiuntė Kinijos vadovybei ir liaudžiai šiltus sveikinimus. Prieš dvidešimt trejus metus Kinijoje nuvertimas senosios išnaudotojiškos santvarkos buvo istorinis revoliucijos laimėjimas. Nėra jokia paslaptis, kad Tarybų Sąjunga labai daug padėjo Kinijos jaunutei revoliucinei valstybei atsistoti ant kojų. Be tokios pagalbos vargiai ji būtų atsilaikius prieš kontrevoliucines jėgas, kapitalistinio pasaulio remiamas ir palaikomas. Ypatingai visomis jėgomis mūsų Amerika stengėsi liaudies laimėjimus paversti niekais. Gerai, kad šių jėgų sukurtas ir per 23 metus globojamas Čiang Kai-šeko režimas yra išmetamas į istorijos išmatų statinę. Viso pasaulio geros valios žmonių nuoširdžiausi linkėjimai eina Kinijos liaudžiai jos istorinio laimėjimo sukakties proga.

187,000 nelaimingųjų

Milijonai amerikiečių džiaugiasi, kad Kongresas nutarė senatvės pensijas padidinti visais 20 procentų. Bet žurnalistas David K. Shipler teigia, kad šis pakėlimas yra baisiausia nelaimė dėl daugiau kaip 187,000 senų amerikiečių. Už pavyzdį jis paima Colorados valstiją. O tokių valstijų yra daug.

Coloradoje yra patvarkyta, kad senatvės sulaukęs žmogus, gaudamas nors vienu doleriu didesnę kaip $147 pensiją, negali gauti finansinės paramos iš vietinės Medicininės pagalbos (Medicaid) fondo arba iš gerovės (Welfare) fondo. Štai 74 metų moteriškė. Ją kankina artritas. Gydymasis labai brangus. Iki šiol apmokėjo minėti fondai. Ji gaudavo mėnesinę $138.40 pensiją. Dabar, gavus pakėlimą, gaus $166.10. Vadinasi, jinai nebegaus pagalbos iš Medicininės pagalbos ir Gerovės fondų. O tokia pagalba jai desperatiškai reikalinga!

Ką turės daryti tie 187,000 nelaimingųjų?!

ŽIEMOS GRAFIKA

Just. Marcinkevičiui

Patinka man poezija sausa
Lyg parakas,
lyg parkas žiemą,
Kai apsinuogina gamta visa
Ir sukuria kontrastišką poemą.

Nubrėžta ryškiai kiekviena šaka
Juodu tušu ant balto fono.
Patinka man prasmė plika,
Be drapiruotės ir be obertonų.

Aš pavargstu nuo subtilaus rudens,
Nuo impresionistinio šviesų žaidimo,
Kai vienas medis — tikras, kitas — iš vandens
Apvirtęs žiūri ir mane klaidina.

Gal būt, todėl lengviau atsidūstu,
Kai plikas gruodas suskamba po kojom.
Ir medis nedviprasmiškas. Ir tu
Į savo aiškią vietą atsistoji.

Kas ką rašo ir sako

JIEMS IR TAS BAISU IR NEPRIIMTINA

Vilniaus "Komjaunimo Tiesoje" pasirodė tokia graži žinutė:

"Vakar rytą Vilniaus gatvėmis skubėjo nekasdieniškai apsirengę vaikinai ir merginos, nešini dideliais krepšiais. Rinkosi paskutinės studentų ir moksleivių grupės prie savo mokslo įstaigų, iš kur autobusais ir sunkvežimiais išvažiavo talkinti žemdirbiams. O kiti jau pasklido po pilnus rudens gėrybių laukus ir, negailėdami jėgų, padeda sudoroti derlių. . . "

Mums atrodo, jog už tai reikėtų tik karštai pasveikinti ne tik tuos studentus bei moksleivius, bet ir tuos, kurie juos suburia tokiai talkai. Kas čia blogo, kas čia baisaus, kad miestų jauni vaikinai ir merginos dieną kitą padės žemdirbiams nuo laukų nuimti javus?! Toks darbas supažindins juos nors su kai kuriais žemdirbių darbais. Daug naudos bus ne tik žemdirbiams, bet ir jiems.

Bet, antai, Clevelando smetoninninkų organas garsiai rėkia, kad tai esanti "našta, užkrauta ant moksleivių sprando".

Tai bent našta dieną kitą per metus padirbėti fiziniai!

"Veiksnių" supratimu, daug geriau, kaip, čia, pas mus Amerikoje, kur dažnai pasitaiko, kad jauni vaikinai ir merginos be jokio užsiėmimo miestų gatvėmis tranko si, išdykauja, chuliganauja, žmones užpuldinėja ir apiplėšinėja.

IRGI "IŠRADIMAS"

Kanadiečių viename dipukiškame laikraštyje, rašant apie nūdienį Lietuvos jaunimą, sakoma:

"Jaunimas tebekelia komunistų rūpestį. Vis svarstoma, kaip tą jaunimą išauklėti komunistinėje dvasioje ir pripažįstama, kad tai nelengva".

Tai didelis "išradimas", ar ne? Komunistai susirūpinę jaunimu ir jo išauklėjimu!

Mes tai seniai žinojome. O Kanados dipukams tai sužinoti paėmė daugiau kaip porą desėtkų metų.

Nėra ir negali būti svarbesnio rūpinimosi kaip išauklėjimas gražaus, padoraus, švaraus, protingo jaunimo. Todėl mes tik galime Lietuvos komunistus tose jų garbingose pastangose nuoširdžiai pasveikinti ir palinkėti didžiausios sekmės.

MES SVEIKINAME

Urugvajaus pažangiųjų lietuvių laikraštis "Darbas" spalio 22 d. švęs savo gyvavimo garbingą 37-ąją sukaktį. Vėliausiame laikraščio numeryje iš rugsėjo 16 dienos vedamajame, tarp kitko, sakoma:

"Spalio 22 dieną ne tik Urugvajaus pažangūs lietuviai, bet ir kitose valstybėse kaip: Tėvynėje Tarybų Lietuvoje, Šiaurinės Amerikoje, Kanadoj, Argentinoj, Brazilijoj ir kitur gyvenantieji lietuviai pasveikins savo mintties laikraščiui "Darbas", palinkės jam ilgiausių metų ir geros laimės tolimesniam jo gyvenimui.

Artėjančios šventės išvakarėse jau mes pradedame kvepuoti jos iškilmingumo maloniu oru, laukdami kaipo didžiausio ir žymiausio mūsų kultūrinio gyvenimo įvykio.

Mylintieji savo spaudą darbuotojai, mūsų kolonijos pažangūs lietuviai ir lietuvės, rėmėjai, platintojai, administruotojai, rašytojai yra pasiėmę sau už pareigą sąžiningai ir patriotiškai atlikti kiekvienas pasiskirstytą sau darbą, plačiu mastu, kolektyviškai, atšvęsti mūsų spaudos šventę".

Prašome "Darbo" kolektyvą ir visus darbiečius priimti šia proga nuoširdžiausius laisviečių sveikinimus ir geriausius linkėjimus tęsti tą prakilnų darbą, kurį taip garbingai vedėte per paskutiniuosius 37 metus.

KAIP Į TAI ŽIŪRI IZRAELIO KOMUNISTŲ PARTIJA?

Aišku, kad arabų pasielgimas su Izraelio atletais Muniche per sporto olimpiadą labai skaudžiai palietė visus Izraelio žmones ir jų politines grupuotes, jų tarpe ir Komunistų Partiją. Šiuo klausimu partijos nusistatymą išdėstė jos vadas ir Izraelio parlamento (Knesset) narys Meir Vilner vienoje savo kalboje, kurią perspausdino "Daily World" (rugs. 30 d.).

Suprantama, pradėdamas savo pareiškimą, Vilner griežčiausiai pasmerkė arabų terorą prieš Izraelio atletus. Jų pasielgimas baisus ir nepateisinamas. Komunistai jį griežčiausiai pasmerkia.

"Asmeninio teroro metodas turi būti atmestas iš principo. Asmeniškas teroras taip pat visados kenkia ne tik tiems, prieš kuriuos jis būna nukreiptas, bet taip pat ir tiems, kurie jį vartoja. . .

Kova už teisingą reikalą nepateisina kriminališkų kovos metodų. Iš Izraelio vyriausybės pusės biaurus elgimasis okupuotose arabų teritorijose, arba jos santykiai su arabais pačiame Izraelyje, nepateisina veiksmų, kurie buvo papildyti Muniche ir kurie yra daugiau niekas kaip kriminališki aktai".

Iš kitos pusės, sąko Vilner, "pasmerkdami tuos aktus, mes negalime ignoruoti to fakto, kad tokie kraštutiniai ir avantiuriškai veiksmai klesti tęsimo okupacijos ir atėmimo iš Izraelio arabų teisių dirvoje. Mes negalime ignoruoti to fakto, kad buvo – ir tebėra – istorinė proga įsteigti tarp Izraelio ir arabiškų kraštų taiką, kuris padarys galą ant visados visam tam kraujo liejimui ir duos tiek Izraelio, tiek arabų žmonėms saugumą".

Bet, kaip žinia, sako Vilner, Izraelio valdžią nepanaikina okupacijos ir tuo būdu neleidžia įvykdyti "Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją 242, pagal kurią buvo galima – ir tebėra galima – įsteigti taiką, kuri gerbs Izraelio žmonių ir arabų teisingas teises".

Meir Vilner griežčiausiai atmeta ir pasmerkia Izraelio valdžios pravestą užupolimą ant palestiniečių pabėgėlių stovyklų, per kurį buvo nužudyta daugiau kaip 200 civilinių žmonių, jų tarpe daug moterų ir vaikų.

KLERIKALO KVAILI SAPALIOJIMAI

Kunigų "Draugas" (rugs. 18 d.) plačiai išdėsto savo nuomonę apie gana didelį praplėtimą prekybos tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos. Pagrindinė priežastis gulinti tame, kad "Sovietų ūkis yra didelis ligonis, vėžio ligos apimtas" ir kad "jam reikalinga skubi kapitalistinio ūkio kraujo transfūzija". Ir štai mūsų kapitalistinė Amerika skubinasi su ta "transfūzija" tą nelaimingą "ligonį" gelbėti!

Ar girdėjote: kapitalizmas skubinasi gelbėti socializmą, savo mirtiną priešą! Tikri stebūklai, ar ne?

Daleiskime, kad tiesa, kad socialistinis ūkis serga vėžiu, ir todėl Tarybų Sąjunga siekia išplėtimo savo prekybos su kapitalistine Amerika. Bet, kaip visiems žinoma, dar karščiau mūsų Amerika siekia savo prekybą su Tarybų Sąjunga praplėsti. Ir dar ne tik su Tarybų Sąjunga, bet net ir su Kinija, ir visais socialistiniais kraštais. Pagal ta pačią "Draugo" vedamųjų rašytojo logiką, jis turėtų taip pat nurodyti, kad kapitalistinis ūkis dar sunkiau serga, dar skaudžiau jį ėda vėžys, ir kad jam baisiai reikalinga skubi socialistinio ūkio kraujo transfūzija. Tačiau savo sapaliojimuose, tasai klerikalų galvočius nė žodeliu nevadina mūsų Amerikos kapitalistinio ūkio ligoniu, jau nekalbant apie didelį ligonį. Ar tai teisinga, ar tai gražu nutylėti tai, kas dedasi čia panosėje, o matyti tai, kas dedasi už tūkstančių mylių? Juk tai didžiausias skaitytojų mulkinimas.

Mes, žinoma, kitaip žiūrime į prekybos tarpe šių dviejų kraštų plėtimą. Mes sakome, kad naudos bus abiems ūkiams. Mes tai užgiriame ir sveikiname. Mes tai laikome geru, teigiamu reiškiniu santykiuose tarp kapitalistinės Amerikos ir socialistinės Tarybų Sąjungos, kurios garbinga nare yra ir mūsų gimtasis kraštas – Tarybų Lietuva.

IŠ LAIŠKŲ

PADĖKOS LAIŠKAS

Gerbiamieji ir brangūs draugai!

Ligoninėje išgulėjau 12 dienų. Dabar esu namie ir sveikstu gydytojo priežiūroje.

Mano ligos priežastis buvo plaučių įdegimas.

Širdingai dėkoju tiems, kurie mane lankė ligoninėje, taipgi kurie šaukė telefonu į ligoninę ir namus, kurie, apie 33, pasirašė ant atviruko. Taip pat širdingai dėkoju draugams Kancieriams už atviruką ir nuo LLD 75 kuopos.

Gerbiamieji, jūs visi esate man brangūs draugai. Širdingai ačiū visiems už manęs atjautimą laike ligos.

J. W. THOMSONAS

Miami, Fla.

REIKĖTŲ PAGERBTI GERĄ VEIKĖJĄ

Draugai!

Jūs žinote, kad draugas Antanas Lipčius pergyveno labai sunkią operaciją, bet jau rūpinasi spaudos reikalais. Taipgi, matomai, labai rūpestingai rengiasi prie LLD 6-sios apskrities konferencijos.

Ar nebūtų gražu, jeigu per tą sueigą jis būtų gražiai pagerbtas, kaipo ilgametis nuoširdus visuomenės veikėjas? Tas padėtų sergančiam draugui sustiprinti sveikatą. Drg. A. Lipčius yra labai didelis pažangiosios spaudos rėmėjas.

Su geriausiai linkėjimais,

E. K. SLIEKIENĖ

Ką veikia Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija

Draugijos pirmininkas Ramojus Petrauskas

Dabar labiausiai stengiamės padėti bičiuliams užsienyje tinkamai pasiruošti Tarybų Sąjungos įkūrimo penkiasdešimtmečio minėjimams. Esame gavę pageidavimų iš 46 šalių, iš visų žemynų. Išsiuntėme informacinės literatūros, knygų, plakatų, dailės darbų, filmų, magnetofoninių įrašų, straipsnių spaudai.

Gražiai vyko Pabaltijo tarybinių respublikų festivalis Čekoslovakijoje rugpiūčio mėnesį. Jame dalyvavo Lietuvos TSR delegacija, vadovaujama Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojo P. Kulviečio, Alytaus kultūros namų saviveiklininkai, buvo eksponuojamos lietuviškos knygos, grafikos, tapybos darbai, ekslibriai, vaikų piešiniai. Pirmąja rugpiūčio savaitę Prahos ir Brno gyventojai galėjo paragauti mūsų virėjų gamintų lietuviškų valgių. Čekoslovakijos spaudoje pasirodė nemaža straipsnių apie Tarybų Lietuvą.

Belgrade, tarybinės kultūros rūmuose, eksponuota J. Balčikonio kilimų paroda, fotografijų rinkinys, įvyko LTSR skirtas vakaras.

Suomijoje, kaip pamenate, viešėjo "Lietuvos" ansamblis, Vilniaus statybininkų rūmų meno saviveiklininkų grupė. Jų koncertus lydėjo įdomūs penkiasdešimtmečio renginiai.

Didžiulio pasisekimo susilaukė gintaro paroda Vokietijos Demokratinėje Respublikoje.

Vaikų piešinių, knygų parodos išsiųstos į Belgiją, Prancūziją, Malį, Naująją Zelandiją, Indiją ir kitas šalis. Lietuviškų plakatų ekspozicija aplankys Jugoslaviją, JAV, Kanadą. Meninės fotografijos parodos vyksta VDR, Suomijoje, Italijoje.

Visai neseniai pasibaigė derybos su belgais. Šių metų pabaigai Belgijos – TSRS draugystės draugija yra suplanavusi renginių kompleksą TSRS penkiasdešimtmečiui. Susipažinę su Lietuvos kultūriniu gyvenimu, Belgijos atstovai paprašė, kad respublikai būtų plačiai atstovaujama šiuose renginiuose.

Danijos – TSRS draugystės draugija labai rūpinosi lituanistine literatūra savo universitetų slavistikos bei baltistikos seminarų bibliotekoms. Jų prašymu jau pasiuntėme dideles knygų siuntas.

Išsiuntėme 50 darbų į TSRS grafikos parodą Italijoje.

Atskirai norėčiau paminėti didelę gintaro parodą Paryžiuje metų pabaigoje. Prancūzijos – TSRS draugystės draugijos delegacija, kuri du kartus buvo atvykusi tartis, pirko didelę partiją gintaro pardavinėti parodos metu.

Įvairūs renginiai užsienyje būtų neįmanomi be plačių visuomenės sluoksnių susidomėjimo mūsų šalimi, be draugų pagalbos. Europos socialistinėse ir kai kuriose kapitalistinėse šalyse – Danijoje, Olandijoje, Švedijoje, VFR, Austrijoje – yra apie trisdešimt lektorių, kuriuos sistemingai informuojame apie respublikos gyvenimą.

PRIEŠGAISRINIS LĖKTUVAS

Prancūzijos pietuose siaučiantieji miškų gaisrai tapo nacionaline problema. Konstruktoriai sukūrė specialų įtaisą, kad didelis lėktuvas nenusileidęs užpildytų cisternas vandeniu. Į lėktuvą telpa nuo 15 iki 18 t vandens.

Išlūštinęs cisternas, lėktuvas nusileidžia arčiau jūros paviršiaus, išmeta šlangą su savotišku samčiu ir greit užpildo cisternas.

Virusai ir ligos

Anglų mokslininkas Dž. Klioberis su savo bendradarbiais neseniai pranešė, kad 13 agresyvių psichinių ligonių kraujyje jie aptikę daug pūslėtosios dervinės viruso antikūnių, o 14 neagresyvių – kur kas mažiau.

Tyrinėtojai mano, kad psichiniai sutrikimai gali atsirasti, virusinei infekcijai pažeidus smegenis. Infekcija galima nepastebimai persirgti vaiko amžiuje.

Bandymo rezultatai iš tikrųjų įdomūs, tačiau juos reikia plačiau ir išsamiau patikrinti.

Vietnamas: KARO PADARINIAI

EKOCIDAS

Apgalvotiems ir šaltakraujiškai įvykdytiems baisiems hitlerininkų nusikaltimams apibūdinti žmonės po antrojo pasaulinio karo sukūrė naują žodį — „genocidas" (tautų naikinimas). Dabar į tarptautinį leksikoną įeina jam giminingas žodis — „ekocidas". Juo apibūdinamas natūralios aplinkos naikinimas, kurį Amerikos kariauna apgalvotai vykdo Vietname. Jau žinoma, kad Amerikos ekologinio karo ekspertai padarė tokių nuostolių, kurių, daugelio biologų nuomone, neįmanoma pašalinti.

Iš visc gamtai niokoti ir natūraliai aplinkai naikinti skirtų priemonių arsenalo pirmiausia — jau 1961 metais — buvo panaudoti nuodai, kurie nuodija lapus ir tokiu būdu sunaikina augmeniją. Per 10 metų Amerikos lakūnai, išpurkšdami nuodingųjų medžiagų viršum trečdalio visų Pietų Vietnamo miškų, sunaikino 20 tūkstančių kvadratinių kilometrų miškų ir derlingų žemių. Net tose vietose, kur nuodai nesugebėjo visiškai sunaikinti medžių ir krūmynų — partizanų slėptuvių, — dėl dirvos sudėties pakitimų ėmė veistis labai sunkiai pašalinamos piktžolės. Buvo sunaikinta 140 tūkstančių hektarų pajūrio miškų. Dėl to taip smarkiai nukentėjo specifinė biologinė tų vietovių formacija, kad žmogus vargu ar begalės ją atstatyti.

Panašaus efekto buvo pasiekta, naudojant specialias bombas, vadinamas „Daisy Cutter" arba „Cheesburger". Jos sprogsta, nepasiekusios žemės, ir išguldo visą augmeniją šimtų metrų spindulių. Amerikos kariauna nesivaržė sukelti milžiniškus miškų gaisrus. 1966 ir 1967 metais JAV lėktuvai masiškai bombardavo Pietų Vietnamo miškus iš antrojo pasaulinio karo žinomomis padegamosiomis bombomis. Tačiau gamta pati gynėsi: miškai buvo per drėgni, efektas nebuvo toks „geras", kokio tikėtasi.

Miškai ir brūzgynai taip pat atakuojami buldozeriais. Baisingos 32 tonų machinos trimetriniais ašmenimis nuskalpavo 320 tūkstančių hektarų miškingo paviršiaus. Šių metų pradžioje dėl mokslininkų protestų buldozerius išvežė.

Kitas ekologinis ginklas, apie kurį visuomenė sužinojo visai neseniai, yra sidabro jodido kristalų purškimas, sukeliantis arba padauginantis kritulius. Tuo būdu buvo méginama sukelti liūtis strateginiuose keliuose, kuriais zygiuoja Liaudies išsivadavimo fronto daliniai.

Be nuostolių, padarytų gamtai tiesiogiai, Vietnamo karas paliks jai sunkias žaizdas, atsiraduslas, kovojant prieš žmones. Dešimties metrų skersmens ir pusantro metrio gylio susprogusių bombų kraterių — daugiau kaip 20 tūkstančių. Daugumoje jų vanduo. Jie pavirto maliariją nešančių moskitų inkubatoriais. Žemėje paliko nesuskaičiuojama daugybė nesprogusių bombų ir minų, kurios dar po daugelio metų pareikalaus žmonių aukų.

Mokslininkų nuomone, sunkiausias ekologinio karo padarinys yra tas, kad žmonės paliko didžiules teritorijas. Milijonai valstiečių karo veiksmų metu persikėlė į miestus, iš kur, kaip galima spėti, grįš ne visi. Tai reiškia žemdirbystės kultūros galą tuose plotuose. „Sociologai, — rašo savaitraštis „Taim", — tvirtina, kad kaip tik tai yra didžiausia šio karo tragedija, ekocido kulminacijos taškas".

"Švyturys", Nr. 18.

Amerikos bombardavimo auka - Šiaures Vietnamo sužeistas vaikas. Fotografė Diana Stone fotografuodama šia nuotrauką žuvo!

Kalbų įvairovė Amerikoje

204 mln. amerikiečių tauta dažnai vadinama tautų tauta. Oficiali kalba viena — anglų. Tačiau nesunku pastebėti, kad amerikiečiai kalba ir tautų, kurių atstovai jie yra, kalbomis. 94% amerikiečių yra pareiškę, kad pagrindinė jų kalba yra anglų, o 12 mln. — kad namuose kalba gimtąja ar savo tėvų kalba.

75 mln. amerikiečių save laiko kilusiais iš Europos. Tai 20 mln. vokiečių, 19,1 mln. anglų, 13,3 mln. airių, 9,2 mln. ispanų, 7,2 mln. italų, 4 mln. lenkų ir 2,2 mln. rusų. Lietuvių priskaičiuojama iki 204 tūkst. (MG 1970 m. 5 nr.), latvių — 30 tūkst., estų — 20 tūkst.

Meino valstijoje yra daug prancūziškai kalbančių amerikiečių. Čia aiški prancūziškai kalbančios Kanados dalies įtaka. Prancūziškai kalbančių yra Luizijanos pietinėje dalyje, ypač kaimuose. Tai vienas iš pėdsakų, kai prancūzai valdė nemažą teritoriją palei Misisipės upę. Nors ši teritorija 1803 m. buvo nupirkta iš Napoleono, bet prancūzų kalba išliko iki šiol. JAV mokslininkai apskaičiavo, kad 400 tūkst. amerikiečių kalba prancūziškai.

Iki šiol 2 mln. amerikiečių namuose kalba rusiškai, 250 tūkst. — vokiškai, 650 tūkst. — itališkai, 220 tūkst. — lenkiškai. Minesotos, Mičigano ir Viskonsino valstijose, kurios supa Didžiuosius ežerus, apie 600 tūkst. amerikiečių kalba daniškai, švediškai, norvegiškai ir suomiškai.

Daug amerikiečių kalba ispaniškai. Tai ir ispanai, ir iš Pietų Amerikos atvykę imigrantai. Iš 6,7 mln. JAV gyventojų, kurie kilę iš ispaniškai kalbančių tautų, 65% kalba tik ispaniškai. Ispaniškai daugiausia kalbama Niujorke, Majamyje, Arizonos, Niumeksiko, Techaso ir Kolorado valstijose.

Seniausioji kalbinė mažuma JAV — indėnai. Du trečdaliai iš 790 tūkst. indėnų ir šiandien kalba savo kalbomis. Arizonos, Niumeksiko ir Jutos valstijose indėnai kalba navajų, Aliaskos eskimai — impikų ir jupikų, Indianos ir Montanos valstijų indėnai — kri, kitos Montanos dalies, Šiaurės Dakotos, Minesotos, Viskonsino ir Mičigano valstijose — odžibvų kalbomis.

Amerikiečių kalbininkų nuomone, išlaikyti tėvų kalbą ypač stengiasi japonai ir kinai. Šiomis kalbomis veikia specialios mokyklos. Pavyzdžiui, Portlande (Oregono valstija) 80% kinų namuose kalba tik kiniškai.

Nguyen Thi Binh, žymi Pietų Vietnamo Liaudies Išsilaisvinimo Fronto veikėja ir Pietų Vietnamo Laikinosios Revoliucinės Valdžios užsienio reikalų ministrė Paryžiaus derybose užbaigimui Vietnamo karo. Ji vadovauja liaudiečių delegacijai.

Amerikiečių mokslininkai pateikia ir kitų pavyzdžių. Beveik iš 6 mln. žydų tik 50 tūkst. kalba ydiš, nes tik dabar tos kalbos jie pradeda mokytis. Mažėja mokančių arabų kalbą. Kalbininkų duomenimis, 90% pirmos imigrantų kartos arabų kalba „arabiška anglų kalba". JAV gimusieji vaikai dažniausiai kalba angliškai ir tik 60% jų gali kalbėti arabiškai. Tik 27% jų vaikų bemoka arabiškai.

Tenka girdėti ir lietuvių kilmės amerikiečius kalbant lietuviškai. Senoji karta, kuri į Ameriką atvyko iš Lietuvos šio amžiaus pradžioje, išlaikė tarmybes, kurios kartais leidžia spręsti, iš kurio Lietuvos krašto yra kilęs žmogus. Vyresnioji karta labai gausiai vartoja anglų kalbos žodžių su lietuviškomis priesagomis, galūnėmis ir priešdėliais. Pavyzdžiui, sakoma: „Prisiparkinau karą prie pat saidvuoko" („Pasistačiau automobilį prie pat šaligatvio"). Lietuviai, atvykę į JAV po antrojo pasaulinio karo, daugiausia kalba bendrine lietuvių kalba ir labai retai įpina „sulietuvintą" anglų kalbos žodį. Tačiau daug kas iš šių žmonių vartoja anglų kalbos sakinio intonaciją.

JAV sparčiai vyksta tautų asimiliacija. Oficialios anglų kalbos mokėjimas „be akcento" dažnai būna viena svarbiausių sąlygų gauti geresnį darbą.

Niujorkas A. SINKEVIČIUS

ANTRASIS „BAISUSIS ŽVĖRIS"

Ternopolio srityje rasti „baisiojo žvėries", mokslininkų vadinamo hipoteriu, kaulai. Restauruotas skeletas bus eksponuojamas Kijevo Zoologijos instituto paleontologijos muziejuje. Tai antrasis pasaulyje hipoterio radinys. Jo kaukolė dar yra Britų muziejuje. Žvėris gyveno Žemėje prieš milijonus metų. Jis buvo panašus į mamutą, tačiau didesnis už jį.

ĮVAIRENYBĖS

Italų cirko artistų Oskaro Salviolio ir Normos Zorzano civilinės santuokos ceremonija įvyko liūto narve. Be jaunųjų, joje dalyvavo mėras ir liūtas.

* * *

Briuselio muzikos instrumentų muziejuje yra seniausias pasaulyje saksofonas. Jį 1842 m. pagaminio išradėjas Adolfas Zachsas.

* * *

Varentono miesto (JAV) vietinės radijo stoties sportinių laidų komentatorius neseniai pasiekė savotišką "pasaulio rekordą". Jis vedė reportažą. . . 268 valandas. Po to parėjęs namo ilgai švęplavo ir keistai kalbėjosi pats su savimi.

* * *

Detroito gyventojas Džeimsas Šiulcas žirgų lenktynėse laimėjo 130 tūkstančių dolerių. Buvusi jo žmona kreipėsi į teismą, reikalaudama pusės laimėjimo, nes "bilietas sudarė jų nuosavo turto dalį". Teismas pripažino jai. . pusantro dolerio (pusę bilieto kainos), o ieškinį atmetė. Jo motyvas toks: "Ką Viešpats Dievas davė, teismas to neatima".

KOVAI PRIEŠ VĖŽĮ

Med. m. kand. J. VAITKEVIČIUS

Veiksmingiausias kovos būdas prieš vėžį yra gyventojų sveikatos profilaktiniai patikrinimai. Jų tikslas — išaiškinti lėtinius susirgimus, iš kurių gali išsivystyti vėžys. Tokie patikrinimai yra labai svarbūs, nes išaiškinama liga, kuri pradžioje paprastai nesukelia nei skausmo, nei silpnumo. Profilaktiškai tikrinant gyventojų sveikatą, neretai surandama susirgimų, kuriuos reikia neatidėliojant gydyti, be to, laiku užkertamas kelias ligai plisti ir įsisenėti.

Ligonių stebėjimas ir daugkartiniai bandymai su gyvuliais neabejotinai įtikina, kad vėžio atsiradimui ir vystymuisi paprastai padeda daugelis įvairių lėtai besivystančių susirgimų. Pavyzdžiui, gimdos kaklelio vėžys gali išsivystyti iš ilgai negydytos gimdos kaklelio žaizdelės, polipo, gimdos kaklelio plyšimų, kaklelį dengiančio epitelio distrofinių pakitimų ir kitų susirgimų. Kiaušidžių vėžys paprastai išsivysto iš kiaušidės gerybinės cistos. Krūties vėžys — iš susidariusių krūtyje mazgelių.

Daugelio ligonių analizės duomenys liudija, kad vėžiu dažniau suserga vidutinio ir vyresnio amžiaus (40—60 m.) moterys, tačiau ir jaunų moterų tarpe ši liga nėra retenybė. Be to, jaunesnio amžiaus moterims liga paprastai vystosi greičiau.

Svarbu žinoti ir tai, kad nėštumo metu gimdos kaklelio ir krūties vėžio vystymasis vyksta lėčiau, tačiau kiaušidžių vėžio vystymasis dar labiau suaktyvėja. Po gimdymo gimdos kaklelio ir krūties vėžio slopinimo požymiai paprastai išnyksta, ir liga neretai įgauna greitą eigą.

Dabar jau sukaupta daug duomenų, kurie liudija, kad vėžio vystymuisi neretai turi įtakos ir organizmo hormoninės pusiausvyros sutrikimai arba stalgūs hormonų balanso kitimai. Pažymėtina, kad dažni nėštumo nutraukimai skatina navikų atsiradimą, ypač krūties vėžio vystymąsi. Moterys, kurioms dažnai nutraukiamas nėštumas, gali susirgti krūties vėžiu, būdamos jaunesnės, negu tos, kurios abortų neturėjo.

Gimdos kaklelio žaizdelės dažniausiai atsiranda po uždegimo, ypač sergant gonorėja. Vystantis uždegimui gimdos kaklelyje, pagausėja išskyrų (baltųjų), dėl to gimdos kaklelio gleivinės viršutinis sluoksnis išburksta, nusilupa gleivinė, o gimdos kaklelyje susidaro išopėjimas. Tačiau gimdos kaklelio žaizdelė gali atsirasti ir po aborto, dėl nenormalios gimdos padėties arba dėl hormoninių organizmo sutrikimų.

Gimdos kaklelio plyšimai dažniausiai įvyksta gimdymo metu. Jeigu plyšimai nesusiuvami arba susiūti netaisyklingai sugyja, tuo atveju dažnai susidaro kaklelio kanalo gleivinės išvirtimas, randai, kurie greičiau išopėja, negu normalus sveikas audinys.

Gimdos kaklelyje, dažniausiai gimdos kaklelio kanale ir neretai gimdoje atsiranda gleivinės polipai (mazgelio arba kabančio lašo pavidalo išaugos). Jų laikui nepašalinus, gali išsivystyti vėžys.

Gimdos vėžys paprastai išsivysto iš išvešėjusios gimdos gleivinės arba iš susidariusių polipų. Susirgti gimdos vėžiu galimybė didesnė tuomet, kai moterims jau išnykęs mėnesinių ciklas, tai yra, menopauzės laikotarpiu.

Kiaušidžių vėžys, veikiant nežinomoms priežastims, paprastai išsivysto iš susidariusių gerybinių kiaušidžių cistų. Taigi, išaiškinus kiaušidžių cistą, neatidėliojant reikalingas chirurginis gydymas, nes dabartiniai mokslinių tyrimų duomenys negali patvirtinti, kaip greit ji supiktybės, tai yra, taps vėžiu.

Išorinių moters lyties organų susirgimų (leukoplakijų, kraurozių) dažniau pasitaiko senyvo amžiaus moterų tarpe. Profilaktiškai tikrinantis, gydytojas vienokius ar kitokius pakitimus greit pastebi, skiria gydymą ir tuo pašalina vėžio atsiradimo galimybę.

Susirgus moters lyties organų ikivėžinials susirgimais, iš kurių neretai išsivysto vėžys, skausmo paprastai nebūna. Vystantis minėtiems susirgimams, ligos eiga yra lėta, todėl labai svarbu anksti susirgimą išaiškinti ir likviduoti.

Krūties lėtiniams susirgimams, iš kurių dažniausiai išsivysto piktybiniai navikai, priskiriami sukietėję mazgeliai. Kartais šie sukietėjimai apčiuopiami lyg mažo blynelio formos, neryškiomis ribomis, kartais visa krūtis lyg paburkusi, čiuopiant ji esti kietesnė. Kartais krūties sukietėjimai esti ryškių ribų, vienas arba keli paslankūs kieti mazgeliai. Oda virš tokių mazgelių paprastai nepakitusi, joje lengvai galima sudaryti raukšles. Tokie sukietėjimai dažniau pasitaiko viršutinėje krūties dalyje. Kai kuriais atvejais iš krūties spenelio išteka geltvos išskyros, kartais su kraujo priemaiša. Pažymėtina, kad mazgeliai krūtyje dažniau pasitaiko negimdžiusioms arba gimdžiusioms, bet nemaitinusioms krūtimi moterims. Be to, jie neretai vystosi moterims, turėjusioms daug abortų. Apčiuopus krūtyje sukietėjimą, būtina neatidėliojant kreiptis į gydytoją.

Dažnai gydytojo klausiama: „Ar galima išvengti vėžio?" Šiuo metu į tokį klausimą galima atsakyti, kad daugeliu atvejų vėžio galima išvengti vien profilaktikos dėka. Svarbu atsiminti, kad vėžys paprastai išsivysto nesveikame, lėtinės ligos apimtame organe ir ligos pradžioje nepasireiškia skausmais. Iš pradžių jis pažeidžia tik atskiras organo dalis ir tik negydomas išplinta po visą organizmą. Moterys dažniausiai serga skrandžio, gimdos kaklelio, kiek rečiau krūties, odos, kiaušidžių, gimdos ir kitomis vėžio formomis.

"Tarybinė moteris" 1972, Nr. 5

"Būkite ir jūs, draugai, tvirti ir drąsūs"

TAI BUVUSIO ĮŽYMAUS AMERIKOS LIETUVIŲ VEIKĖJO KAZIO GIEDRIO, KURĮ SMETONOS VALDŽIA SUŠAUDĖ 1927 M. GRUODŽIO 27 DIENA, PASKUTINIAI ŽODŽIAI.

Kazys Giedrys žuvo, eidamas 36-uosius metus. Jo trumpas ir nelengvas gyvenimas buvo kupinas atkaklios kovos už darbo žmonių šviesią ateitį.

K. Giedrys gimė 1891 m. kovo 15 d. Ukmergės apskr. Anykščių vals. Salų bažnytkaimyje (dabar Rokiškio rajonas), neturtingoje šeimoje. Kelias žiemas jis lankė pradžios mokyklą, tačiau tėvų neturtas privertė anksti palikti gimtąją pastogę. Septyniolikmetis vaikinas, kaip ir daugelis ano meto varguolių vaikų, išvyksta „ieškoti laimės" į platų pasaulį. Iš pradžių jis apsigyveno Peterburge, o 1911 m. iškeliavo į Ameriką.

Amerikoje K. Giedriui teko gyventi ir dirbti Ist Arlingtono, Bostono ir Filadelfijos miestuose. Dirbdamas staliumi rojalių fabrike Bostone, K. Giedrys įstojo į tuo metu Amerikoje veikusią Lietuvių socialistų sąjungą, įsijungė į jos kairiojo sparno veiklą.

Kai žinia apie 1917 m. Vasario revoliuciją Rusijoje pasiekė Ameriką, K. Giedrys drauge su V. Mickevičium-Kapsuku ir kitais politiniais emigrantais nedelsdamas grįžo į Rusiją, kad čia įsijungtų į revoliucinę kovą. Kelionėje, kuri truko ištisus du mėnesius, K. Giedrys turėjo progos artimai susipažinti, bendrauti su bolševikų grupe, ir tai galutinai nulėmė jo revoliucines pažiūras.

Birželio pabaigoje atvykęs į revoliucinį Petrogradą, K. Giedrys tuojau pat įstoja į Rusijos bolševikų partiją ir nuo to laiko visas savo jėgas paskiria komunizmo reikalui, aktyviai dalyvauja Spalio socialistinėje revoliucijoje. 1919 m. kovo mėn. K. Giedriui teko garbė atstovauti Lietuvos ir Baltarusijos Komunistų partijai Maskvoje įvykusiame III (Komunistų) Internacionalo steigiamajame kongrese.

Užsienio interventams ir vietos kontrrevoliucijai 1919 m. vasarą nuslopinus Tarybų valdžią Lietuvoje, K. Giedrys veržiasi į sunkiausią partinio darbo barą — buržuazijos teroro apimtą Lietuvą. Rugsėjo 24 d. K. Giedrys atvyksta į buržuazinės Lenkijos okupuotą Vilnių ir imasi vadovauti Lietuvos ir Baltarusijos KP Vilniaus krašto biurui.

K. Giedrys buvo neblogas konspiratorius, tačiau baltalenkių defenzyvai su provokatoriaus pagalba 1920 m. birželio 29 d. pasisekė jį suimti Vilniuje.

Liepos pradžioje prie Vilniaus artėjant Raudonajai Armijai, K. Giedrys buvo išvežtas į Dembie stovyklą netoli Krokuvos, o 1921 m. pavasarį, Tarybų Rusijai ir Lenkijai pasikeitus politiniais kaliniais, išvyko į Maskvą.

Maskvoje K. Giedrys dirbo Tarybų Rusijos Tautybių reikalų liaudies komisariato lietuvių skyriuje, Rusijos KP(b) Lietuvių sekcijų Centro Biuro, vėliau sekretoriato sekretoriumi.

K. Giedrys turėjo neabejotinų duomenų literatūriniam darbui. Jo straipsniai, laiškai buvo skelbiami Lietuvos Kompartijos ir JAV lietuvių pažangiojoje spaudoje. K. Giedrys bandė savo jėgas ir grožinėje kūryboje.

Visada būdamas pasiruošęs dirbti ten, kur pasiųs partija, K. Giedrys 1923 m. spalio mėn. išvyksta pogrindiniam darbui į Kauną. Čia jis iš karto kooptuojamas į Lietuvos KP CK Organizacinį biurą ir imasi tvarkyti partijos propagandos ir agitacijos reikalus.

Krikdemų žvalgybai susekus, K. Giedrys 1924 m. balandžio 4 d. suimamas ir 1925 m. pavasarį nuteisiamas 4 metams sunkiųjų darbų kalėjimo.

Į laisvę K. Giedrys išėjo 1926 m. liepos 28 d. pagal amnestiją, kurią politiniams kaliniams paskelbė liaudininkų ir socialdemokratų vyriausybė, atėjusi į valdžią po III seimo rinkimų. Mėnesį pailsėjęs, aplankęs tėviškėje motiną, kurios nebuvo matęs nuo pat 1911 metų, K. Giedrys grįžo į Kauną, į partinį darbą. Jis skiriamas Lietuvos Raudonosios pagalbos (MOPR'o) CK sekretoriumi. Šias pareigas atlieka, nepaisydamas, kad pačiam tenka gyventi pusbadžiu, nes įmonių ir dirbtuvių savininkai atsisako jį priimti į darbą.

1926 metais, naktį iš gruodžio 16 į 17 d., Lietuvoje įvyko fašistinis valstybės perversmas. Jau perversmo naktį buvo pradėti masiniai komunistų areštai. Beveik vienu metu buvo suimti LKP CK sekretorius K. Požela, LKP CK narys J. Greifenbergeris, Lietuvos Raudonosios pagalbos CK sekretorius K. Giedrys ir LKJS CK narys R. Carnas. Fašistai nedelsdami jiems suruošė teismo komediją ir, apkaltinę nebūto sukilimo ruošimu, visus keturis pasmerkė sušaudyti.

Likus vos kelioms valandoms iki nuosprendžio įvykdymo, atsisveikindamas K. Giedrys rašė: „Šiandien tariu jums, brangūs draugai, paskutinį žodį: aš kovos kelią už tiesą ir vargšų reikalus užbaigiau, — mane karo lauko teismas, įvykęs 1926.XII.24 d., nuteisė sušaudyti, ir šiandien tai įvyks. Mirsiu pilnas vilties, kad toji kova nesustos, kol bus laimėta. Man gailėtis nėra ko, o vien tik, kad labai nedaug tenudirbau, kad buvo valandų, kurias nemokėjau užpildyti veikimu. Todėl mano palinkėjimas tėra vienas: neturėkitė veltui praleistų valandų, kovokite ir laimėkitė! Aš žengiu po šautuvu drąsiai ir tvirtai. Būkite ir jūs, draugai, tvirti ir drąsūs!"

Kazio Giedrio viltis išsipildė.

M. TAMOŠIŪNAS
Istorijos mokslų kandidatas,
Partijos istorijos instituto
prie LKP CK mokslinis sekretorius

M. BALTULIONYTĖ

Kelionės įspūdžiai Lietuvoje ir kitur

(Pabaiga)

MALONŪS KAUNO ĮSPŪDŽIAI

Liepos 30 d. rytą skambina geroji Marija Macijauskienė, viena iš Kauno muziejaus direktorių. Kviečia susitikti, nes, sako, turėsime progą pasimatyti su Kauno majoro pavaduotoja Janina Narkevičiūte. Atsakiau, kad bus labai malonu.

Ir štai šis niekada neužmirštamas susitikimas. Buvome keturios: Janina Narkevičiūtė, Marija Macijauskienė, Valė Sutkienė ir aš. Nuvažiavome į Palemoną, į Salomėjos Neries memorialinį muziejų (poetė čia gyveno 1937-1941 m.). Sodas jos pačios rankomis sodintas, ir Salomėjos labai graži, lyg gyva būtų, skulptūra čia stovi. O priešais namą ir jos statulą - du diemedžio krūmai. Vos pamačius tuos gražius diemedžio krūmus, momentaliai prisiminė Salomėjos poema "Diemedžiu žydėsiu".

Kažkaip tenka jaudintis žiūrint į šios jaunos poetės vaizdus. Aiškino muziejaus vyr. mokslinė bendradarbė poetė Dalia Saukaitytė.

Iš ten nuėjome į Lakštingalų krantinę, kur prasideda garsieji poezijos pavasariai. (Kaip gaila, kad mums su Valia neteko progos pasidžiaugti tais garsiaisiais poezijos pavasariais nes per vėlai atvykome į Lietuvą).

PETRAŠIŪNŲ KAPINĖS PANTEONAS

Po to - Petrašiūnų kapinėse Panteone. Čia ilsisi neseniai žuvęs alpinistas ir architektas Konstantinas Zubovas, Čiurlionio anūkas Rostislovas Andrejavas, tai Kauno muzikinio teatro vyriausias režisierius, kompozitorius; taipgi profesoriai Purėnas, Jonas Jablonskis, lietuvių rašomosios kalbos tėvas Kazimieras Būga, Cepinskas, Kazimieras Baršauskas, Kauno Politechnikos Instituto rektorius; dailininkai Jonas Vaitys (mirė prie Molberto), Jonas Šileika, Juozikaras, Antanas Žmuidzinavičius; rašytojai Sofija Čiurlionienė, viena iš Lazdynų Pelėdų Marija Lastauskienė, Karolis Vairas-Račkauskas, Juozas Mikuckis, Vincas Žilionis, žurnalistas Petras Kezinaitis, LTSR literatūros muziejaus direktorius Juozas Kulikauskas ir daugelis kitų. Šios kapinės vienos iš gražiausių ir labai įdomiai sutvarkytos, su nuostabiai įdomiais, gražiais antkapiais.

Po to labai malonu buvo pabūvoti senuose Racovėnuose - Pažaislio architektūros ansamblyje. O po to pravažiavome pro naują ir įdomų Dainavos rajoną. Iš čia nusileidom pro gražųjį ąžuolyną iš Žaliakalnio į Čiurlionio puikiąją galeriją. Galerija neseniai pastatyta su kondicionuotu oru. Apačioje yra Čiurlionio kūrinių perklausų salė. Mes čia girdėjome ir susikaupę gerėjomės jo kvartetu. O va priešais galeriją stovi skulptoriaus Vilzuno "Trys kalviai". Čia trykšta nuostabūs fontanai. Taipgi matėme ir Elzbietos Daugvilienės iš medžio žievių labai įdomias skulptūras.

Aplankėme senamiestį su įdomia Vytauto bažnyčia (čia palaidotas poetas Maironis) ir Lietuvos literatūros muziejų su Perkūno namais. Nuo Mildos kalno (Meilės deivės) žiurėdamos, gėrėjomės kalnais, santaka ir senamiesčiu.

POETŲ KASTUTĖ ŽAKAVIČIENĖ

Trumpai pabuvojome pas poetę K. Žakavičienę, kurios poezija dažnai užtinkama mūsų laikraštyje "Laisvė", ir čia pat gyvenančią Zakavičienės dukrą žurnalistę Marija Macijauskienę. Pas poetę Žakavičienę ir Mariją gavome nepaprastai skanių užkandžių.

Janina Narkevičiūtė papasakojo daug įdomybių, ypač apie Adomą Mickevičių. Mus važinėjo inžinierius Juozas Pažėra - Maironio giminaitis. Va, dar pasigirsiu, kad jis yra mano sesers dukros Danutės gerasis vyras.

Beje, Janina Narkevičiūtė, tarp kitko, sakė, kad šių metų Lietuvos derlius yra labai geras ir gausus.

GIRĖNUOSE

Girėnuose apsilankėme pas Janinos Narkevičiūtės gyvenimo draugą Julių Čygą, jų žavėsio pilnoje vasarvietėje. Čia Julius pats augina puikius medžius bei gėles ir žvejoja čia esančiose Kauno mariose. O čia vaizdas tikrai pasakiškas: įvairiaspalvių gėlių žydėjimas, medžių grožis ir tos įspūdingosios Kauno marios! Čia buvome puikiai pavaišintos.

Iš tikrųjų, pas mane nėra žodžių, kad galėčiau tinkamai ir nuoširdžiai išreikšti dėkingumą šiems visiems mielėms žmonėms už šios neužmirštamas gražiosios dienos labai turtingus ir malonius įspūdžius.

TRAKAI

Liepos 31 d. jau tenka atsisveikinti su Kaunu, giminėmis ir su visais geraisiais žmonėmis, su kuriais teko pasidžiaugti ir pabendriauti. Sėdome penkiese į Juozo ir Danutės Pažėrų mašiną ir link Trakų ir Vilniaus. Juozas geras ir atsargus vairuotojas, o kelias irgi puikus. O tie mieli Lietuvos laukai!

Va ir Trakai, ir tie blizgantys, dideli, gražūs ežerai ir išdidi istorinė pilis.

Į Vilnių grįžome jau pavakarėje. Džiaugėmes su Maryte, kad Vilniuje mus patiko Aleksandras Kvaraciejus. Rugpiūčio 1-mą mūsų Aleksandras visą mielą dienelę buvo mums gerasis gidas. Važinėjome ir pėsčiavome po gražuolį Vilnių. O Aleksandrui Vilnius, matyti, gerai žinomas, nes jis čia mokėsi apie 8 metus.

Aplankėme garsųjį Gedimino kalną, kai kuriuos universiteto rūmus, įvairias bažnyčias, kurios labai įdomios, kai kurios statytos net 14-ame amžiuje. Tarybų Lietuva jas restauruoja ir rūpestingai prižiūri, kaip didelį meno turtą ir vertybę.

Lankant šias bažnyčias prisimena kai kurių dipukų skleidžiami paskalai, būk šiandien Lietuvoje bažnyčios neveikia, jos yra griaunamos, uždaromos ir t. t. Šie paskalai labai neteisingi.

Beje vakar teko sutikti malonią vilnietę Leną Mickevičiūtę, Vinco Kapsuko dukrą.

Va jau rytoj, rugpiūčio 2-rą, teks ruoštis palikti brangiąją Lietuvą.

Viešėjomės Lietuvoje 10 dienų. Bet kažkaip, rodosi, tik vakar čia atvykome. Tiesiog skaudu, kad reikės atsisveikinti su Lietuva ir josios brangiais žmonėmis.

VILNIAUS NAUJI ĮSPŪDINGI DIDŽIULIAI RAJONAI

Šiandien, rugpiūčio 2 d., greit po pietų žurnalistas Osvaldas Aleksa užsakė taksi ir pakvietė mus pamatyti Vilniaus naujuosius rajonus. O mūsų bendrakeleivė Marytė su Birute Kazakevičiene numaršavo kažkur į Vilniaus krautuves.

Žurnalistą Aleksą turėjome progą pažinti, kai jis aną metą San Francisco su tarybine nuotraukų paroda pabūvojo visą mėnesį.

Šie įspūdingi Vilniaus rajonai tikrai sužavėjo: tai Valakampiai, Žirmūnai, Lazdynai ir studentų miestelis. Ot kaž kaip sunku savo akimis patikėti, žvelgiant į šiuos pastatus su 9 ir 12 aukštų, kur, sakoma, jau daug vilniečių gyvena ir jais gėrisi. Galvojau: ot, tai progresas! Prieš 7 metus čia lankiausi, kada dar, rodosi, šie didžiuliai, gražūs rajonai nebuvo ne pradėti.

Mūsų taksi sustojo Lazdynuose ir Aleksa sako: gal užbėgsime čia vieną šeimą aplankyti. Ši šeima yra kalifornniečių, San Francisco apylinkėje gyvenančių, Janet Kuodytės-Hume giminaitė Lina Borveinienė, medikė. Taip pat Borveinienė yra Elzbietos Repšienės, gyvenančios Bostone, giminaitė. Jos vyras yra advokatas. Borveinių butas bei apartmentas labai gražus ir su visais patogumais.

Nuoširdžiausias ačiū mielajam žurnalistui Aleksai už šios popietės labai įdomius įspūdžius.

Vilniaus ligoninėje aplankėme sergantį daktarą Antaną Petriką. Buvo malonu susitikti su Margareta Petrikiene.

O nesiranda žodžių tinkamai padėkoti mielosioms seserims Eidukaitytėms už jų įvairias rūpestingas paslaugas ir už visą jų gerumą. Taipgi, malonu buvo sutikti gerutes Staselę Narvydaitę ir paslaugų pilną jaunąją Rytą Kietytę.

Rugpiūčio 3 d. jau išvažiuojame į Leningradą. Kažkaip jaudinantis jausmas užlieja krūtinę, kad tenka palikti gražuolį Vilnių, gimines ir bendrai visus geruosius Lietuvos žmones ir Lietuvą.

Norisi nuoširdžiausiai padėkoti Kultūrinių ryšių su užsieniu lietuviais komitetui už pakvietimą būti jų viešniomis. Ši labai maloni 10 dienų viešnagė Lietuvoje pasiliks neužmirštama, kol širdis plaks krūtinėje.

LENINGRADAS

Leningradu tikrai teko susižavėti. Leningrade viešėjome dvi dienas. Mus apgyvendino naujame, gražiame Leningrado viešbutyje, kuris išdidžiai stovi prie garsiosios Neva upės. Iš šio viešbučio matosi Nevos upėje stovintis garsusis Aurora laivas, nuo kurio, sakoma, jūreivio šūvis pradėjo 1917 m. revoliuciją. Ši upė nuostabi. Ji sukinėjasi per visą Leningradą. Kur tik, rodos, važiuoji, vis prisieina pervažiuoti daugelį tiltų-tiltelių. Leningrado pastatais teko labai susižavėti, o ypač carų palociais, katedromis ir bendrai šiuo nuostabiu miestu.

HERMITAGE MUZIEJUS

Iš tikrųjų kviekvienas turistas, atvykęs į Leningradą, būtinai turėtų nepraleisti progos pamatyti bene nuostabiausią viso pasaulio muziejų. Šis carų žiemos palocius pastatytas 1762 metais. Mūsų gidė sakė, kad jame randasi vienas tūkstantis salonų bei neapsakomo grožio kambarių su neįkainuojamu meno-dailės turtu.

Nemačiusiam savo paties akimis niekaip negalima įsivaizduoti čia esančių brangenybių ir tiesiog nuostabiausio grožio. Šie visi brangieji išgražinimai yra pasaulio didžiųjų artistų meistrų darbai. Salonų sienos nuklotos jų neįkainuojamomis tapybomis ir visais grožio dalykais. Veikiausia ne vienam turistui, stebint šio muziejaus nuostabias brangenybes veržiasi mintis į galvą: tai va dėl ko Rusijos liaudis kentėjo, o carai ir jų pasekėjai džiaugėsi neįkainuojamomis brangenybėmis!

Leningradas labai įdomus ir pilnas istorijos miestas. Jis labai daug nukentėjo pasauliniame kare, kada, sakoma, nuo bado ir įvairių epidemijų žuvo 600,000 gyventojų.

LONDONAS

Trumpai apie Anglijos miestą Londoną, kur teko viešėti 5 dienas. Nors to nepageidavome, bet kažkaip mūsų agentūra suklydo ir čia.

Iš Leningrado link Londono skridome 3 valandas ir 40 minučių. Apsigyvenom "Grosvenor Court" viešbutyje prie Londono vienos iš centrinių gatvių Oxford, kur dieną ir naktį dešimties milijonų gyventojų nepakenčiamas judėjimas dilgina žmonių nervinę sistemą. Apie oro gerumą nėra nė kalbos.

Londono centrinėse gatvėse į akis greitai krinta tas, kad jaunos, šaunios, uniformuotos moterys trafiką tvarko. Prie to, Londone patyrėme, kad mūsų doleris gerokai sumažėjęs. Pav., už dolerį gaunama tik 39 Anglijos svaro penai. Anglijoje, matyt, gerokai esama prabangos. Teko pasižvalgyti po įvairias krautuves ir marketus.

Nemažai teko pasivaikščioti po šio didžiulio miesto įdomybes, kaip tai: parlamento rūmus, muziejus ir garsiąsias aikštes ir t. t. Parlamento rūmų ir daug kitų Londono pastatų architektūra įdomi ir nepaprasta.

Vien trumpai tariant, ši mūsų kelionė buvo įdomi ir neužmirštama.

SPECIALIAI "LAISVEI"

Muzikinė mozaika

ĮDOMI KOLEKCIJA

Dvylikos metų laikotarpyje maskvietis L. Godinas rinko varpelių kolekciją. Vieni jų puošė arklių pakinktus, kiti, esant reikalui, kėlė pavojų, treti skelbė apie karinės ar vyriausybinės karietos pribuvimą. Ypatingai įdomūs varpeliai su įrašiais: "Kurį myliu, tą skambėjimu džiuginu", "Nuspirkki, negalvoki, važiuoki - sielą apraminki".

SENIAUSIAS NATŲ UŽRAŠAS

Pats seniausias natų užrašas surastas ant chimierų molinės plokštelės, priskiriamos, apytikriai, 150 metų iki naujos eros. Specialistai nustatė, kad lentelėje užrašytas ištisas muzikinys kurinys styginių instrumentų ansambliui.

MUZIKOS INSTRUMENTŲ PARODA

Leningrade, netoli Isakijaus Soboro, veikia "Pastovi muzikos instrumentų paroda". Tai pats turtingiausias pasaulyje muziejus. Muziejuje - 2,700 muzikos instrumentų. Čia jūs galite pamatyti tiesiąją fleitą (XVI a.) arba jos bendraamžininkę - violą, spinetą. Pastarasis pagamintas Italijoje 1532 metais. Čia galite pamatyti prancūzų meistro Vobodamo XVII a. pagamintą gitarą, arba didžiojoje salėje išstatytus klevišinius instrumentus. Įdomi Rytų salė: Indija, Afrika, Kinija, Mongolija, Japonija, Ceilonas (Li Šranka). Nacionalinių vertybių mėgėjai parodoje gali pamatyti: Glinkos, Rubinšteino, Dargomyžskio, Rimskio-Korsakovo, Borodino, Glazunovo instrumentus.

HOKĖJAUS MIESTRĖ

Italijos žolės hokėjo federacijos prezidentu išrinkta žinoma operos dainininkė Ana Mofo. Į žurnalistų klausimus, kaip paaiškinti jai pareikštą pasitikėjimą, dainininkė atsakė: "Jūs mane matote tiktai scenoje. O jaunystėje, per visą savo hokėjinę karjerą, aš įmušiau 108 golus.

Surinko ir parašė JUOZAS SLĖNYS

RUDENS MAUDULYS

Plaukia padangėm apspurę
Debesys, leidžias ant kelio,
Prisilegia žmogui kepurę,
Sieloje maudulį kelia.

Kyla į vakarą vėjas,
Lekia per akmenio galvą.
Varnas, prie kelio priėjęs,
Klausos, ką rudenį kalbam.

Ką bekalbėsi jau... Slogios
Rudenio vakaro šnekos.
Tarsi kas, širdį pavogęs,
Pasiteirautų: „Kaip sekas?"

Tarsi tu lauktum su baime,
Kad iš pajuodusio šilo
Stryktels beveidė nelaimė...
Apmirė viskas, nutilo.

Vien tik padangė liūdnoji
Šlaksto bevaisį purvyną.
Gerki kur nori, kiek nori
Kartųjį rudenio vyną...

JONAS STRIELKŪNAS

Garsusis Lietuvos kvartetas

Ne tik Lietuvoje ir visoje Tarybų Sąjungoje, bet ir užsienyje visiems muzikos mylėtojams gerai žinomas Lietuvos Kvartetas. Jį sudaro sekami atsižymėję smuikininkai:

EUGENIJUS PAULAUSKAS

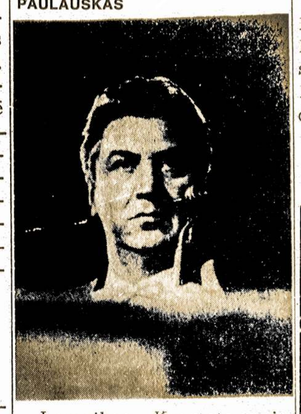

I smuikas. Kvartete groja nuo 1947 m.

Gimė 1927 metais Šiauliuose. Muzikos mokėsi pas St. Jurkevičių Šiauliuose, vėliau Vilniaus konservatorijoje pas J. Targonskį. Vilniaus konservatoriją baigė 1949 metais. Nuo tų pačių metų Vilniaus J. Tallat-Kelpšos aukštesniosios muzikos mokyklos mokytojas, o nuo 1951 dėsto konservatorijoje. 1967 metais jam buvo suteiktas docento vardas.

KORNELIJA KALINAUSKAITĖ

II smuikas. Kvartete groja nuo 1946 m.

Gimė 1925 m. Kaune. 1945 metais baigė Vilniaus konservatorijos St. Špinalskio fortepijono klasę, 1948 m. - J. Targonskio smuiko klasę. 1945-1947 metais dirbo konservatorijoje kaip pianistė - koncertmeisterė. Nuo 1948 metų pradėjo dirbti konservatorijos kamerinio ansamblio dėstytoja. 1962 metais jai buvo suteiktas docentės vardas.

1959 metais jai buvo suteikti nusipelniusios artistės, o 1964 - nusipelniusios meno veikėjos vardai. Nuo 1965 m. ji Respublikinės premijos laureatė.

JURGIS FLEDŽINSKAS

Altas. Kvartete groja nuo 1946 m.

Gimė 1924 m. Šiauliuose. Mokėsi Šiauliuose pas St. Jurkevičių, Kauno konservatorijoje pas P. Matiuką, Vilniaus konservatorijoje pas J. Targonskį, kurio klasę baigė 1949 m. Nuo 1949 metų J. Fledžinskas vadovauja konservatorijos alto klasei. 1962 m. jam buvo suteiktas docento vardas.

ROMUALDAS KULIKAUSKAS

Violončelė. Kvartete groja nuo 1962 m.

Gimė 1935 m. Kaune. 1954 metais baigė Kauno J. Naujalio meno mokyklos D. Svirskio klasę, 1959 m. Maskvoje P. Čaikovskio konservatorijos A. Aslamaziano klasę. 1952-1962 m. R. Kulikauskas dėstė J. Naujalio meno mokykloje ir grieže Kauno Muzikinio teatro orkestre. Nuo 1962 metų konservatorijos dėstytojas. 1964 metais jam buvo suteiktas nusipelniuosio artisto vardas, nuo 1965 m. jis Respublikinės premijos laureatas.

Protestuoja!

Jungtinės Valstijos Kuboje, tebeturi didžiulę laivyno bazę. Kubos valdžia su premjeru Fidel Castro priešakyje protestuoja, bet su tuo mūsų valdžia nesiskaito. Ji sako, kad, pagal seną sutartį su Kūba, ji turi teisę bazę palaikyti ir už ją moka "nuomą", nustatytą prieš keletą desėtkų metų - tik $3,386.25 per metus. Čekį padeda Švedijoje į banką Kūbos vardu. Kūba atsisako tą čekį pasiimti ir iškeisti. Tai tokia jos kol kas protesto forma.

PAGAL ERGONOMINIUS DĖSNIUS

VFR inžinierius G. Haufas, atlikęs šimtus ergonominių bandymų, sukonstravo naujo tipo rašomąją mašinėlę. Jos klavišai suskirstyti į dvi grupes — kairiajai ir dešiniajai rankai. Be to, jie išdėstyti tam tikru kampu. Bandymai parodė, kad naująja mašinėle spausdinama greičiau ir mažiau pavargsta mašininkės.

St. Petersburg, Florida

Šeštadienį, rugsėjo 9 d., 314 - 15th Ave. So. salėje, LLD 45 kuopos pobūvis buvo gražus. Mūsų šeimininkės paruošė svečiams skanius pietus. Po pietų, kad paįvairinti pobūvį, atsirado savanorių, kurie palinksmino svečius. Juozas Bakšys padainavo solo ("Ramunėlę"), mūsų choristė Helena Bružas padainavo komišką dainelę ("Pamylėjau berneli"), choristė Mikasė Rutkauskienė paskaitė eilėraštį apie karo baisenybes. Toliau popietė prabėgo geroje nuotaikoje prie gražios muzikos.

Šeštadienį rugsėjo 23 d. toje pačioje salėje 45 kuopa turėjo tikrai nepaprastą pobūvį. Kaip ir visuomet pirmiausia buvo pateikti pietūs.

Po pietų kuopos vicepirmininkas Juozas Bakšys pasveikino visus dalyvius. Toliau programą vedė Aldona Aleknienė.

Aldona sakė: malonu pasveikinti sugrįžusius iš atostogų: J. Puišį, J. Gendrėną, J. Rusiacką, mūsų kuopos pirmininką J. Mileri ir jo žmoną Margaret. Visi sugrįžo gerai nusiteikę. Mileriai daugiau negu mėnesį laiko plačiai pakeliavo po šiaurės valstijas. Gal ilgiausia atostogavo Helen ir Juozas Šarkiūnai. Jie visą vasarą praleido šiaurėje. Malonu buvo su visais pasimatyti.

Vakaro pirmininkė pranešė, kad šiandien mūsų pobūvyje yra mielas svečias iš Tarybų Lietuvos - poetas, rašytojas, laikraščio "Gimtasis kraštas" redaktorius Vacius Reimeris. Svečiui dalyviai nesigailėjo aplodismentų. Svetys mums pakalbėjo. Pirmiausia dėkojo šeimininkėms už skanius pietus ir visiems už draugišką priėmimą. Jis perdavė širdingus linkėjimus iš gimtinės Lietuvos, sveikinimus nuo "Gimtąjo krašto" personalo ir nuo Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komiteto.

Draugas Reimeris sakė, daug girdėjęs apie mūsų šalį Ameriką, ir jis dėkingas draugams čikagiečiams Jonui Mažeikai ir O. ir S. Jokubkams už iškvietimą pasisvečiuoti. Jis sakė, jį džiugina mūsų lietuviškas nuoširdumas, laučiasi kaip tarp seserų ir brolių. Sako: Žinau, jūs daug pasiaukojote įkurdami pažangias organizacijas, lietuvišką spaudą, ir iki šiai dienai, nors jau sulaukę gilesnio amžiaus, energingai tebeveikiate. Garbė jums!

Apie Lietuvą, sakė kalbėtojas, daug ką galima papasakoti. Prikelti šalį iš karo griuvėsių buvo sunku, dirbom visi be išimties. Šiandien mes galime pasididžiuoti. Daug iš jūsų esate buvę Lietuvoje. Jūs matėt didelius atsiekimus moksle, kultūroje ir ekonominiame gyvenime. Lietuvos miestai ir kaimai auga, klestėja su kiekviena diena nauju socialistiniu gyvenimu.

Baigdamas kalbėti, svečias linkėjo visiems geros sveikatos, sėkmės kultūrinėje veikloje. Pabaigai paskaitė savo poezijos.

Pobūvio dalyviai, atsidėkodami svečiui, gausiai plojo. Nuo dalyvių, prisiminimui mūsų miesto, d. Reimeriui buvo įteikta kukli dovanėlė.

Chicagos "Vilnies" redakcijos narys Jonas Mažeika atlydėjo gerbiamą svečią. Jis irgi buvo pakviestas pakalbėti. J. Mažeika perdavė geriausius linkėjimus nuo "Vilnies" personalo 45 kuopos nariams. Jis sveikino savo senus pažįstamus. Sakė: Aš džiaugiuosi, kad jūs taip gražiai, draugiškai sugyvenate ir veikiate. Prašė kuopą prisiminti "Vilnies" vajų.

Po kalbų Dainos Mylėtojų choras, vadovaujant Adelei Pakalniškienei, padainavo keleta dainelių. Pabaigai pakviestas ir svečias kartu padainuoti "Lietuva Brangi". Tuomi ir baigėsi mūsų šaunus pokylis.

Mielas svečias V. Reimeris St. Petersburge viešėjo savaitę laiko. Mūsų geri draugai Aldona ir Povilas Aleknai jį globojo ir plačiai supažindino su St. Petersburgo miestu ir sparčiai augančia lietuvių kolonija.

Sekmadienį, rugsėjo 24-tą, gerbiamas svečias, draugų lydimas, nuvyko pamatyti ir St. Petersburgo lietuvių tautininkų klubą. Laike pietų kai kurie svečiai buvo iškviesti pasirodyti. Buvo kalbų, nes klubo pirmininkas šventė savo vedybinę sukakti.

Tą patį vakarą gražus būrys draugų ir mūsų svečias V. Reimeris nuvykome pas mūsų gerą bičiulį Antaną Čelkį. Jo jaukiame pajūrio namelyje, prie gausiai apkrauto vaišėmis stalo, mūsų svečias mums pakalbėjo. Pabaigoje paskaitė savo poezijos.

Vakarą praleidom su daina ir draugiškais pasikalbėjimais. Visų nuotaika buvo kuopuikiausia. Sekantį rytą draugai Aleknai svečią palydėjo į Miamį.

* * *

Šiuo laiku serga šie kuopos nariai: P. Sluckis, J. Stanelis ir M. Stainys.

V. B-nė

Binghamton, N.Y.

Šiandien čia graži diena, bet nėra smagu važinėti į ligoninę, nes ten mano Katie rimtai serga jau penkta savaitė. Tik gali gulėti ir sėdėti. Gydytojai pataria vaikščioti, žinoma, su slaugių pagalba. O slaugės visuomet labai užimtos, nėra lengva prisišaukti. Kartais ligonė randasi labai blogoje padėtyje, bet turi ilgai palaukti, kol ateina slaugė.

Atrodo, kad ligoninėje didelis trūkumas darbininkų, o nedarbas šalyje didelis. Tai negerai, nėra tvarkos.

J. VAICEKAUSKAS

Detroit, Mich.

TRAGEDIJA
LIETUVIŲ ŠEIMOJE

Rugsėjo 25 dieną Wanda Kairaitis, 53 m. a., pašaukė Dearborn policiją į savo namus, 7528 Indiana. Policija rado su peiliu subadytą ir papiautą jos vyrą, Joną Kairaitį, 55 m. a. Žmona suareštuota ir randasi kalėjime be kaucijos iki išsiaiškins kas ir kaip tas įvyko. Jonas Kairaitis pergyveno dvi sunkias operacijas ir ilsėjosi savo namuose. Jis buvo sūnus Detroito Lietuvių klubo narės Anna Kairaitis-Alvinas. Velionis paliko dideliame nuliūdime savo mamytę, dvi vedusias dukras ir sesutę. Laidotuvės buvo rugsėjo 29 dieną, 2 valandą po pietų.

Gaila jaunų žmonių, bet mes visi reiškiame didelę užuojautą velionio liūdinčiai mamytei Annai Kairaitienei-Alvinienei, netekus savo mylimo sūnaus.

STEFANIJA

* * *

PADĖKA

Aš ir mano vyras Jonas, taip pat ir mano dukros su šeimomis dėkojame visiems draugams už lankymą mano nužudyto mylimo sūnaus Jono Kairaičio šermenynėje, už prisiuntimą tiek daug gėlių ir už jūsų užuojautą mūsų tokioje tragiškoje valandoje.

MOTINA ANNA ALVINIENĖ

* * *

STAIGIAI SUSIRGO

Detroito lietuviams gerai žinoma pažangietė Mary Bacevičienė, gyvenanti 14146 Deering St., Livonia, Mich., staigiai susirgo.

Linkime jai greit susveikti.

ALVINAS

Chester, Pa.

Netekome dar vieno gero draugo. Mirė Antanas Gitaitis iš Delaware valstijos, sulaukęs 81 m. Ilgokai sirgo. Turėjo sunkią operaciją ir po jos tuoj mirė. Velionis buvo Chesterio V. L. Pašalpinio Klubo narys ir "Laisvės" skaitytojas. Liūdi sūnus, dvi dukros, daug anūkų ir draugų. Ilsėkis, mielas drauge Antanai, šios šalies žemelėje ant visados.

* * *

Nepamirškite, kad spalio 15 dieną po LLD apskrities konferencijos 1 valandą įvyks pietūs. Visi ir visos dalyvaukite. Vieta: 1300 E. Eleventh St., Eddystone, Pa.

A. LIPČIUS

BOSTON, MASS.

Mirus

ELEANORAI BELEKEWICZ

Reiškiame gilią užuojautą jos sūnums Walter Bell, William ir Edmund Belekewicz ir šešiems anūkams ir šešiems proanūkiams, taipgi giminėms ir draugams JAV ir Lietuvoje.

L. Plutienė	S. Maksvitienė
B. Kershis	A. Yalowskienė
A. Visockienė	K. Kazlauskienė
J. S.	H. Žekonienė
H. Pukanosis	R. Zaluba
C. Jankus	J. Družas
N. Grigaliūnienė	A. Kavaliūnas
E. Freimontienė	E. Repšienė
M. Dawnienė	A. K. Barčiai
P. Žukauskienė	G. V. Kvietkai
M. Trakimavičienė	

Philadelphia, Pa.

Rugsėjo 29 dieną prie Philco Ford dirbtuvės buvo suruošta prieškarinė demonstracija. Aštrias prieš Vietnamo karą ir Nixono politiką kalbas pasakė šios trys kovingos moterys-veikėjos. Ypatingai gilų įspūdį darbininkuose paliko įžymioji aktorė Jane Fonda.

JANE FONDA

REGINA FISCHER

CATHERINE RAYFORD

Photos by John Foster

Hartford, Conn.

Laisvės Choras rengia paveikslų (slides-skraidžių) rodymo popietę. Įvyks sekmadienį, spalio 22 d., 157 Hungerford St.

Paveikslus rodys L. Dupša iš savo kelionės po Lietuvą. Nuotraukos iš daugelio vietų ir labai įdomios. Ateikite pamatyti.

KOMISIJA

MONTEVIDEO. - Urugvajaus transportacijos generalinis streikas laimėjo algų pakėlimą ir darbo sąlygų pagerinimą.

SAN JOSE. - Costa Ricos valdžia nacionalizavo Anglijos geležinkelių kompanijos nuosavybę be jokio atlyginimo.

WASHINGTONAS. - Per pirmus šių metu 9 mėnesius 75 policistai užmušti.

Oakland, Cal.

Oakland-San Francisco LLD kuopų bendras piknikas rugsėjo 10 d. draugų A. ir N. Valaičių darže gražiai pavyko. Tą dieną paminėjome drg. N. Valaitienės ir keleto kitų gimtadienius.

Taipgi turėjome progą atsisveikinti su gerb. Vaciu Reimeriu iš Lietuvos. Svečias papasakojo apie savo kelionę į Chicagą, Detroitą, San Francisco. Čionai jis buvo apsistojęs pas draugus Karosus apie savaitę laiko. Jam buvo proga pamatyti Pacifico vandenyną, raudonamedžius, keletą miestų, kaip Santa Cruz, San Francisco, Berkeley, Oaklandą, San Leandro, mūsų valstijos sostinę Sacramento. O dabar čia jis susitiko su visais draugais.

Tą dieną taipgi atsilankė draugai Dorinai iš San Diego. Jie apsistojo pas Sutkienę, San Francisco. Jie padarė didelę kelionę. Jų kelionės tikslas - parvežti V. Reimerį į Los Angeles. Labai malonu buvo susipažinti su tokiais draugiškais draugais.

Iš tikrųjų, buvo labai įdomi diena. Turėjome, taipgi, progą paminėti Prano ir Daratėlės Machulių 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Draugai Machuliai prieš 25 metus čionai atvyko iš Worcester, Mass. Pranas, arba, kaip mes jį vadiname, Frank yra Oaklando LLD kuopos pirmininkas. Daratėlė-Dorothy yra viena iš mūsų daug dirbančių šeimininkių piknikuose ir kituose parengimuose. Jų sūnus Raymond yra Oaklando LDS kuopos pirmininkas ir beveik visuomet dalyvauja su mumis. Prie to, Raymondas užmokėjo visas šios dienos išlaidas. Tad liko gražaus pelno San Francisco kuopai, o draugai Machuliai nuo savęs dar kiek pridėjo, kad liktų "Laisvei" ir "Vilniai" po $50 vajaus metu.

Svečiui Reimeriui vadovaujant, buvo "jaunavedžiams" Machuliams, taipgi ir tiems, kurie šventė savo gimtadienius, sudainuota "Ilgiausių metų".

Labai ačiū draugams Machuliams už paramą laikraščiams. Mes visi linkime jiems stiprios sveikatos ir dar ilgus metus veikti su mumis dėl šviesesnės ateities.

Iš kojame gaspadinėms Burdienei, Kamarauskienei ir Mozūraitienei už nuoštus skanius pietus, drg. Kamarauskui už pagalbą prie gėrimų ir draugams Valaičiams už suteikimą vietos jų name ir darže. Taipgi Valaitienei už dideli gražų tortą paminėjimui Machulių vedybinio gyvenimo 50 m. sukakties.

Draugas Juozas Karosas gydosi namie ir palaipsniui sveiksta. Laukiame, kada jis vėl galės dalyvauti su mumis. Iki tada jį aplankykime nors trumpam laikui.

Kitą parengimą turėsime spalio 15 d. drg. A. Davienės darže. Jau antrą kartą šiemet mieloji draugė duoda vietą mūsų piknikams. Dėkojame jai už jos nuoširdumą.

V. TARAŠKIENĖ

NEW YORKAS. - Iš Šiaurės Vietnamo grįžę karo belaisviai lakūnai N. Charles, Edw. Elias ir Mark Gartley reikalauja dabar baigti karą. Tik tokiu būdu bus paleisti visi karo belaisviai, jie sako.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Literatūros Draugijos 10 kuopos parengimas buvo sėkmingas, svečių atsilankė skaitlingai - kaip iš arti, taip ir iš tolimesnių kolonijų. Spauda paremta apščiai.

Dovanomis maisto sunešė H. Tureikienė, M. Čekauskienė, Kaspariūnienė, Walantienė, Lietuvaitė, Mitchel, B. Ramanauskienė. Šefu maisto gaminimui buvo Liaudanskas. Visi buvome puikiai pavaišinti. Didelis ačiū visoms ir visiems, kurie prisidėjo su darbu.

Padengimui parengimo lėšų svečiai prisidėjo su aukomis sekamai:

A. Lipčius ir šeima	$30.00
A. B. Ramanauskai	20.00
N. P. Dudoniai	20.00
J. J. Staniai	20.00
V. Litvinas	15.00
Navalinskienė ir šeima	15.00
Evanosickienė ir šeima	15.00
P. Šlajus	10.00
Švegždai	10.00
John Logisky	10.00
I. ir A. Bimbai	10.00
F. Navardauskas	10.00
A. K. Machūnas	10.00
P. Gižauskienė	6.00
Cassie Walanta	6.00
Walantų šeima	5.00
W. Mišiūnas	5.00
Lietuvaitė	5.00
Adomaitis	5.00
Alen McDonald	5.00
W. Dūmša	5.00
Josephine Ingrahen	5.00
Palikaitis	5.00
Pusvaškienė	5.00
Nely Mišel	5.00
Kaspariūnienė	4.00
Smulkiais	1.00

* * *

Gaila, kad mūsų parengimų pagalbininkas draugas Kazlauskas sunkiai susirgo ir ši kartą negalėjo dalyvauti. Mes visi parengimo dalyviai linkime jam greit pasveikti, būti tvirtam ir vėl daug daug prisidėti prie mūsų taip reikalingos veiklos. Draugas Kazlauskas yra įdėjęs daug darbo į mūsų judėjimo palaikymą, taipgi ir "Laisvėje" daug parašęs puikių straipsnių ir korespondencijų.

* * *

Na, štai jau ir kitas parengimas artėja. Tai LLD 6-tos apskrities konferencija, kuri įvyks spalio 15 d., 1300 East 11th St., Eddystone, Pa., 11 val. ryto. Po konferencijos - pietūs pirma (1) valandą.

Iš Philadelphijos, važiuojant į Eddystone, tėmykite užrašą gatvės Sayville Avenue. Ten sukite po dešinei ir važiuokite iki 11-os gatvės.

Širdingai kviečiame visus atsilankyti. Būtų gerai, kad kas atvažiuotų iš "Laisvės", nes vajus jau eina, o mums pagalba labai reikalinga.

A. LIPČIUS

Kelios žinios iš Bostono

Po sunkios ligos rugsėjo 27 dieną mirė Eleanora Belekewicz. Buvo pašarvota J. Warren Sullivan šermenynėje. Palaidota rugsėjo 30 d.

Ji skaitė "Laisvę" ir daug dirbo dėl pažangiosios apšvietos ir darbininkiško judėjimo. Mylėjo dabartinę Lietuvą ir jos valdžią. Net du sykius buvo parvažiavus Lietuvon.

Apart L. Belekewicz tą pačią rugsėjo 27 dieną mirė dar dvi lietuvės moterys: Paulina Trechokas, kuri paliko liudinti vyrą ir sūnų Walter Trechok ir 4 anūkus. Taipgi Mary A. Plevock, kuri paliko liūdinti sūnų ir vieną anūką. Abidvi buvo pašarvotos pas C. Lubiną.

o

Bostone pakėlė taksus $22 ant tūkstančio dolerių nuosavybės vertės. Dabar kiekvienas namo savininkas turi mokėti $196.70 ant kiekvieno tūkstančio dolerių nuosavybės vertės. Mano namas apkainuotas $15,000, tai turėjau sumokėti $2,950.50. Mano namas nebe naujas. Dažnai kas nors sugenda. O darbininkai labai brangūs. Aną dieną elektros vielą vedė nuo vieno aukšto į kitą. Dirbo 40 minučių. Turėjau užmokėti $25. O kai reikia didesnis darbas atlikti, tai jau šimtais turi užmokėti.

o

Rugsėjo 24 d. "Boston Globe" įdėjo nuotrauką Shirali Mislimov, kuris turi 167 metus. Jis yra gimęs Lerik Azerbaijan, kuris priklauso TSRS. Lloyd Shearer apie jį paduoda ilgą istoriją ir sako, kad Mislimov turbūt bus seniausias žmogus visame pasaulyje.

o

Rugsėjo 21 d. "Globe" praneša, kad Sharon ir Jay Rockefeller, Jr. statovasarnamį Pocahontas County, kuris kainuos virš milijoną dolerių.

O kaip Bostone žmonės gyvena? Antai, netoli manęs sudegė 7 šeimų namas. Benames šeimas suvežė į knygyną, kuris yra priešais mano namą. Ten išlaikė dvi dienas. Greitai negalėjo joms gauti kambarių. Arba, štai, šalia mano namo sudegė trijų šeimų namas. Jau trys mėnesiai praėjo, o niekas nieko nedaro - nei valo, nei griauna, nei taiso. Aš ir mano gyventojai einame į miesto rotužę ir telefonuojame, reikalaujame, kad nuvalytų, taisytų ar nugriautų, nes kai vėjas pučia, per langus neša degesius į mūsų kambarius. Negalima nei langų atidaryti. Žiurkės ir balandžiai tai turi gerus laikus, lakstydami aukštyn ir žemyn. Katės taipgi turi darbo. Blogiausia, tai kad kai bevaikydamos balandžius ir žiurkes katės sulipa į viršų, tai nebežino, kaip nulipti žemyn. Pradeda rėkti. Kai kurią nakti net negalima miegoti. Mes turime lipti ir nunešti žemyn. Tai taip ir vargstame. . .

E. R.

NEW YORKO NAUJIENOS

BELLA ABZUG

Kongresmanė Bella Abzug laimėjo demokratų nominaciją mirusio kongresmano Ryan vietai 20-ame kongresiniame distrikte. Liberalai nominavo Ryan žmoną. Tuo savo žygiu liberalai gali padėti republikonams, teigia Mrs. Abzug. McGovern taipgi kritikavo liberalus.

* * *

Majoras Lindsay paskelbė, kad 1,000 policistų, dirbusių policijos stotyse, bus pavaduoti civiliais tarnautojais. Tada tie policistai galės gatves patruliuoti, tvarką gatvėse prižiurėti.

* * *

Jungtinis ligoninių fondas atidarė 94-ąjį metinį vajų. Per tris mėnesius mojasi sukelti 3 milijonus dolerių.

* * *

Parkų administracija sudarė planą prisodinti daugiau medelių ir gėlių miesto gatvėse ir pliažuose. Nori pagražinti miesto išvaizdą.

* * *

Prof. R. Bobba pašaukė policiją, kuri rado jo žmoną iki mirties sumuštą. Dabar Bobba kaltinamas žmonos nužudymu.

* * *

Brooklyne ant Nostrand Avenue gaisras sunaikino keletą namų. 225 gaisragesiai kovojo su gaisru. Sužeista 18 gaisragesių ir kitų žmonių. Gaisras kilo ištikus sprogimui.

REP.

Broliai Mekai New Yorko kultūros centre

Šiomis dienomis vyksta New Yorko filmų festivalis. Tai dešimtasis iš eilės. Išrinkti geriausi iš kaikurių šalių filmai ir čia rodomi.

Na, ir štai išrinkti brolių Adolfo ir Jono Meko filmai, kuriuos jie susuko viešėdami Lietuvoje. Spalio 4 d. suplaukė pilna salė žiurovų pamatyti šiuos filmus Lincoln centre, Alice Tully Hall.

Abiejų brolių filmai liečia tą patį klausimą - jų sugrįžimą, po virš 20 metų išvykimo į jų gimtąjį kaimą pas mamytę, pas brolius, pas seserį, pas gimines. Filmai pilni nostalgijos, pasiilgimo savųjų.

Po filmų rodymo buvo diskusijos, kuriose žiūrovai gražiai atsiliepė apie filmų auto-biografinę struktūrą. "New York Times" sekančią dieną taipgi gana plačiai komentavo apie šiuos Mekų filmus.

Malonu, kad mūsų lietuviai vis dažniau ir dažniau pasirodo kitataučių tarpe.

M-nė

ĮVAIRIOS ŽINIOS

TEL AVIVAS. - Izraelio Kompartija smerkia arabus teroristus ir kartu Izraelio valdžios teroristinius žygius prieš arabus abelnai.

CHICAGO. - Illinois valstijos AFL-CIO konvencijoje 81% delegatų pasisakė už McGoverną. 864 delegatai balsavo už McGoverną, 90 už Nixoną.

MEKSIKOJE pilgrimus vežantis iš "didžiųjų atlaidų" vietos traukinys nušoko nuo bėgių, užmušė daugiau 200 ir sužeidė daugiau kaip 1,000 maldininkų.

TEL AVIVAS. - Izraelio policija areštavo newyorkiečių žydų teroristų vadą rabiną Kahanę. Kaltina jį bandymu slaptai išvežti teroristams ginklų.

FORT DEFIANCE, Ariz. - Čia įvyko Amerikos Indėnų Moterų sąjungos konvencija, kurioje aptarė indėnų šeimų sveikatos, švietimo ir kitus reikalus.

WASHINGTONAS. - Statybos unijų biurokratija užgyrė Nixono kandidatūrą todėl, kad Nixonas toleruoja unijoje rasinę diskriminaciją.

FLINT, Mich. - Jungtinės Automobilių Darbininkų unijos 599 lokalas nubalsavo streikuoti prieš skubumo sistemą gaminant 1973 modelio automobilius.

Solistė Giedrė Kaukaitė

VAJAUS REIKALU

MIESTAI AUKOMIS STOVI SEKAMAI:

Brooklyn, N. Y.	$808.00
Yucaipa, Calif.	510.00
Worcester, Mass.	358.20
Brockton, Mass.	194.00
Philadelphia, Pa.	146.00
Great Neck, N. Y.	106.00
Waterbury, Conn.	104.00
St. Petersburg, Fla.	100.00
Stamford, Conn.	100.00
Connecticut valstija	95.00
New Jersey valstija	77.00
Hartford, Conn.	55.00
Kanada	44.00
Chicago, Ill.	41.00
Elizabeth, N. J.	20.00
Miami, Fla.	19.50
Newark, N. J.	15.00
Easton, Pa.	13.00
Scranton, Pa.	11.00
Pittsburgh, Pa.	10.50
Cliffside Park, N. J.	10.00
Binghamton, N. Y.	6.00
Baltimore, Md.	1.00
Rochester, N. Y.	1.00

Pasibaigus vajui, jūsų miestai bus kredituojami punktais.

- ADMINISTRACIJA

Lėktuvų grobikams mirties bausmė

Washingtonas. - Kongresas 354 balsais prieš 2 priėmė planą bausti lėktuvų grobikus mirtimi. Mažiausia bausmė - 20 metų kalėjimas.

Kongresas taipgi rekomenduoja prezidentui sulaikyti lėktuvų kursavimą į tas šalis, kurios priglaudžia lėktuvų grobikus ar teroristus.

BANGKOKAS. - Tailando partizanai du kartus per 24 valandas apšaudė Amerikos militarinę bazę, sudaužė nemažai įrengimų.

WASHINGTONAS. - Per pirmuosius šių metų 6 mėnesius užmušta 908 ir sužeista 8,744 žmonės geležinkelių traukinių nelaimėse.

Pataisa

Rugsėjo 29 d. laidoje, N. Y. vajaus aukų sąraše buvo praleista pavardė D. Galinauskienė, Queens Village, N. Y., $10. Atsiprašome.

Poetas ir "Gimtojo krašto" vyr. red. Vacys Reimeris, aplankęs daug JAV lietuvių centrų, šia savaitę atvyko į New Yorką, kur jis susitiks su vietos lietuviais ir iš čia sugrįš į Vilnių.

Moterų Klubo narėms

Po ilgų atostogų, net trijų mėnesių, Niujorko Lietuvių Moterų Klubo pirmas šio sezono susirinkimas įvyks trečiadienį, spalio 18 d., 2 val. po pietų. Visos dalyvaukime.

Šį sykį po susirinkimo mus pavaišins mūsų geroji narė Ona Quater.

O dar manome turėti ir didelę staigmeną: tikimės, kad atvyks į mūsų susirinkimą čia viešiantis iš T. Lietuvos svečias, poetas-rašytojas "Gimtojo krašto" redaktorius Vacys Reimeris.

Kviečiame ir vyrus atsilankyti į šį susitikimą.

PIRMININKĖ

PRANEŠIMAS

Ozone Park, N.Y.

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks šeštadienį, spalio 14, Laisvės salėje. Pradžia 2 val. popiet. Nariams svarbu išgirsti LDS seimo delegatų raportus ir pasitarti dėl ateities veiklos.

VALDYBA

Tarp lietuvių

Pranas Bručas išlaikęs suvirš 16 metų White Horse Tavernąant Jamaica Ave., Woodhavene, praneša, kad bizni pardavė. Nupirko svetimtaučiai.

* * *

IR VĖL LIGONINĖJE

Praėjusios savaitės pradžioje laisvietis Juozas Zajankauskas (Zyan) vėl tapo paguldytas į ligoninę. Šį kartą turi bėdos su širdimi ir peraukštu kraujo spaudimu. Gydytojas mano, kad geriausia bus susveikti ligoninėje.

Juozas randasi Bethany Pavilion ligoninėje, 237 St. Nicholas Ave., Ridgewood, trečias aukštas, kambarys 31. Lankymo valandos nuo 2:30 iki 3:30 val. po pietų ir nuo 6:30 iki 7:30 val. vak.

Linkime draugui Zajankauskui greitai ir pilnai širdies sunegalavimą nugalėti.

REP.

* * *

IŠVYKO KALIFORNIJON

Šio mėnesio 5 dieną iš "La Guardia" aerodromo Natalija Iešmantienė, "Aido" choro solisto Augusto Iešmantos žmona, išskrido į Kaliforniją paviešėti pas savo artimą, seną draugę dar iš Argentinos laikų. Žada ten pabūvoti apie mėnesį laiko. Pakeliui keliom dienom sustos Chicagoje, taip pat pas savo gerus pažįstamus buvusius argentiniečius.

Natalijos draugė gyvena Hollywoode. O kas nenorėtų pamatyti tą įdomų miestą ir Kalifornijos gražiąją gamtą! Iš ten ji gal dar nukeliaus ir į San Francisco.

Laimingos kelionės ir geriausių sėkmių.

H. F.

Pastaba

Praėjusios savaitės "Laisvės" laidoje, buvo pranešta apie atvykimą turistų grupės iš Tarybų Lietuvos, ir kad šiems svečiams rengiamos išleistuvės šio mėnesio 28 dieną. Tačiau pasirodo, kad jų atvažiavimo data pakeista, tad minėtos išleistuvės tą dieną neįvyks, atidėtos tolimesniam laikui. Apie tai pranešime vėliau.

REP.

Pramogų Kalendorius

SPALIO 15 DIENA

Lietuvių Literatūros Draugijos 6-sios apskrities metinė konferencija. Pradžia 11 valandą ryto. Pietūs 1 valandą. Vieta: 1300 East 11th St., Eddystone, Pa. Kuopos išrinkite delegatus ir būkite laiku. Esate širdingai kviečiami dalyvauti.

APSKR. KOMITETAS

SPALIO 22 DIENĄ

Aido choras rengia išleistuves "Laisvės" salėje "Gimtojo Krašto" vyriausiam redaktoriui poetui Vaciui Reimeriui. Po meninės programos bus vaišės. Pradžia 2 val. Auka $3. Aidas kviečia atsilankyti.

LAPKRIČIO 12 D.

Sekmadienis. Įvyks "Laisvės" koncertas. Liet. Piliečių Klube, Maspethe. Pradžia 2 val. Bus labai įdomi meninė programa.

GRUODŽIO 17 D.

Lietuvių Literatūros Draugijos 185 kuopa ruošia Laisvės salėje popietę su kava, užkandžiais, menine programa ir paskaita apie prieš 50 metų Tarybų Sąjungos įsisteigimo reikšmę Lietuvai ir visam pasauliui.

Visi kviečiami ruoštis dalyvauti.

VALDYBA

Mirė

Pirmadienį, spalio 2 d. mirė Rita Klaščiuvienė, gerai žinomo Jono Klaščiaus, buvusio Maspetho Klubo pirmininko ir manadžieriaus žmona. Klaščiai gyveno Rockaway, L. I. Rita mirė nuo leukemijos, dar gana jauno amžiaus.

Rita pašarvota Vogel Funeral Home, Grand St., Maspethe. Bus laidojama šeštadienį, spalio 7 d.

Klaščių šeimai gili užuojauta.

JONAS GRYBAS

An invitation

Communist candidates will conclude their national campaign with a wind-up rally in New York's Town Hall, 123 W. 43rd St., Thursday evening, Nov. 2, 1972.

Chief speakers will be Gus Hall, Communist Party candidate for President and the Party's General Secfetary; Jarvis Tyner, candidate for Vice-President and National Chairman of the Young Workers Liberation League; and Jose Stevens, candidate for Congress from New York's 19th Congressional District and Harlem Organizer of the Communist Party.

Hall and Tyner have been touring the country and will have covered 30 states before the New York rally. The Communist candidates are certified for the ballot in 11 states, including New York State; certification is anticipated in five more states, and, if litigation is successful, the number may approach 20.

Meanwhile, millions have seen and heard Hall and Tyner on TV and radio and in person throughout the nation and, for the first time, have heard the Communist viewpoint from a Communist spokesman.

HALL-TYNER ELECTION CAMPAIGN COMMITTEE

VAJUS

GAVIMUI "LAISVEI" NAUJŲ SKAITYTOJŲ IR ATNAUJINIMUI UŽSIBAIGUSIŲ PRENUMERATŲ

$1.00 Nuolaida "Laisvę" Naujai Užsisakantiems Amerikoje

Į Lietuvą nuolaidos nėra, nes brangiai kainuoja ten laikraščio pasiuntimas.

VAJUS PRASIDĖS SPALIO 1 DIENĄ IR TĘSIS TRIS MĖNESIUS IKI ŠIŲ METŲ GRUODŽIO 31 DIENOS.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajaus diena. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajaus reikalu ir kalbinti žmones užsisakyti "Laisvę."

DOVANOS VAJININKAMS

1-ma $50; 2-ra 45; 3-čia $40; 4-ta $35; $5-ta $30; 6-ta $25; 7-ta $20; 8-ta $15; 9-ta $12; 10-ta $10;

KONTESTAMS KREDITAVIMO PUNKTAI

Kontestantams kreditavimo metodai tokie: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25¢. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas nuo 50¢.

$15,000 FONDAS

Apart įeigų už prenumeratas ir skelbimus, turime ieškoti kitokių šaltinių biudžeto sukėlimui, kad "Laisvė" gyvuotų. Per šį vajų sieksime ir vėl šiam svarbiam reikalui sukelti $15,000 fondą. Tai padarykime aukomis ir pelnu nuo parengimų.

Užsakykite "Laisvę" Savo Giminėms Ar Draugams Į Lietuvą. Jie Bus Jums Dėkingi Už Tą Dovaną.

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje $9.00 metams, $5.00 pusei metų
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) met. $10.00; $5.50 pusei metų
Kanadoje $10.00 metams, $5.50 pusei metų
Pietų Amerikoje $10.00 metams, $5.50 pusei metų
Lietuvoje $12.00 metams, $6.50 pusei metų
Kitur užsieniuose $12.00 metams, $6.50 pusei metų

Visais vajaus reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

SEKMADIENĮ, SPALIO 22 DIENĄ

AIDO CHORAS

rengia

"LAISVĖS" SALĖJE

POETUI-RAŠYTOJUI VACIUI REMERIUI

IŠLEISTUVES

Meninę programą išpildys Aido Choras ir solistai. Tikimės, kad gerbiamas svečias teiksis mums paskaityti ką nors iš savo kūrybos. Po programos bus vaišės. Aido Choras kviečia visus atsilankyti. - Valdyba.

Vieta 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.
Pradžia 2 val. p. p. Įėjimas auka $3